

Πεντέλη 1943 - Σούνιο 2023

ΤΕΥΧΟΣ 88

Ελεύθερο ΒΗΜΑ

Περιεχόμενα

80 χρόνια κατασκήνωσης 3
Κατασκηνωτικές εμπειρίες και όχι μόνο 4
Μικρές ιστορίες από τα πρώτα χρόνια της κατασκήνωσης 7
Η αγάπη της Αρχηγού 10
Από αυτά που θυμάμαι 11
Ποίημα 12
Σούνιο 2008, Ποίημα 19
Πάμε στο Σούνιο 20
Στον μόνο σοφό Θεό 21
Νοσταλγία 26
Ένας θεόσταλτος φίλος 28
Το παιδαγωγικό έργο 33
Σούνιο, Ποίημα 40

Πεντέλη 1943

80 χρόνια κατασκήνωσης

Αγαπητοί φίλοι,

Το τεύχος που κρατάτε στα χέρια σας ή το διαβάζετε στο διαδίκτυο περιέχει ελάχιστα επισημονικά άρθρα και αναλύσεις. Δεν είναι ίσως ότι το καλλίτερο από φιλολογική άποψη. Είναι όμως το ξεχείλισμα της καρδιάς ανθρώπων που βίωσαν σε διαφορετικούς τόπους, από την Νέα Πεντέλη το 1943 μέχρι στο Σούνιο το 2023, κάτι το συγκλονιστικό για την παιδική ψυχή τους, αλλά και μια θαυμάσια εμπειρία για εκείνους που υπηρέτησαν αυτή την διακονία όλα αυτά τα χρόνια.

Η Κατασκήνωση των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών ποτέ δεν προσέφερε την υλική άνεση μιας σύγχρονα εξοπλισμένης κατασκήνωσης, όπου οι κατασκηνωτές τα έχουν όλα. Ξεκίνησε με πρωτόγονες τουαλέτες, χωρίς νερό, με τραπεζαρίες και κουζίνες αυτοσχέδιες σκαμμένες στο χώμα, με παλιές σκηνές, με κουρελούδες και ράντζα, με αλουμινένια πιάτα και αλουμινένιες κούπες, με βαριά σιδερένια καζάνια και βαριές κουτάλες. Αρκετά από αυτά φυλάσσονται στο χώρο μνήμης που διατηρείται πλέον στις μόνιμες εγκαταστάσεις της κατασκήνωσης στο Σούνιο.

Τι είναι λοιπόν αυτό που διεγείρει και σήμερα την καρδιά απλών ανθρώπων, των συγγραφέων των άρθρων που παρατίθενται, ώστε οι περισσότεροι μετά από τόσα χρόνια να θυμούνται και να αναπολούν τις μέρες που έζησαν, να ευγνωμονούν τους εθελοντές που τους υπηρέτησαν, να δηλώνουν τι ο Θεός έκανε στην καρδιά τους εκείνα τα χρόνια της κατασκηνωτικής εμπειρίας τους;

Για μας η απάντηση είναι απλή: Η κατασκήνωση δημιουργήθηκε για να υπηρετήσει παιδικές ψυχές, αλλά και όλους εκείνους που αγαπούν την μία και μοναδική Αλήθεια και την γνήσια Πνευματική Ζωή. Προσέφερε και πολλά υλικά αγαθά εκείνες τις δύσκολες μέρες του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και του Εμφυλίου που ακολούθησε.

Στο φως της ιστορικής κριτικής σήμερα, πρέπει να ομολογήσουμε ότι δεν λειτούργησαν όλα στην εντέλεια. Όμως, ούτε οι υλικές παροχές ούτε τα λάθη που διαπράχθηκαν έμειναν σαν ανάμνηση. Αυτό που έμεινε στις χιλιάδες καρδιές κάθε ηλικίας ήταν η πνευματική ζωή, ο Λόγος του Θεού και όλη εκείνη η αγάπη που ένιωσαν στο χώρο των κατασκηνώσεων από την Νέα Πεντέλη μέχρι το Σούνιο.

Γι' αυτό δόθηκε σε όσους το θέλησαν και θα δοθεί και στο μέλλον σε επόμενα τεύχη -γιατί το έργο των 80 ετών δεν είναι δυνατόν να περικλειστεί σε ένα μόνο τεύχος- ελεύθερος χώρος να εκφράσουν το ξεχείλισμα της καρδιάς τους και την ευγνωμοσύνη τους σε όλους εκείνους που τους υπηρέτησαν σε κάθε πόστο. Η τιμή, η δόξα και ο έπαινος ανήκει μόνο στον Κύριο του έργου, τον Ιησού Χριστό.

Από την Επιτροπή Κατασκήνωσης

Κατασκηνωτικές εμπειρίες και όχι μόνο

Ιστορία Πρώτη

Ιούλιος 1958 (Ημουν 9 ετών)

Ήταν η πρώτη μου επίσκεψη και διαμονή στην Κατασκήνωση του Σούνιου. Φάνταζε στο μυαλό μου κάτι το φοβερό, μέσα στη φύση, μακριά από τους γονείς μου για πρώτη φορά, με τον ήλιο επιθετικό, το φαγητό περίεργο, το νερό γλυφό, το γάλα από σκόνη να μη κατεβαίνει κάτω, τα μπάνια στη θάλασσα με ‘αλυσίδα’ από τους μεγάλους για να μη συμβεί κανένα ξαφνικό, το σιωπητήριο το βράδυ από τις 10 μ.μ., ράντζα παλιά, όπου σα σουγιάς μισάνοιχτος ξύπναγες το πρωί απ’ το βαθούλωμα που έκανε το πανί.

Όμως, οι 30 μέρες κατασκήνωσης διέθεταν μια μαγεία, μια αίγλη, κάτι το πρωτόγνωρο και ελκυστικό.

Ο γιατρός Ρημάκης έκανε τα σχετικά τσεκ απ στους υποψήφιους κατασκηνωτές, καθώς η μεταπολεμική φτώχεια είχε αφήσει το αποτύπωμά της σε μεγάλο αριθμό του ελληνικού πληθυσμού.

Ξεκινήσαμε, λοιπόν, με ένα φορτηγάκι που μετέφερε μερικούς κατασκηνωτές από την Αλκιβιάδου 3. Είχε και κάποια εφόδια, λαχανικά, φρούτα, ρύζια, ζάχαρες, ράντζα. Κάποιος

Φίλιππος Μανωλικάκης ο Β΄

μεγαλύτερος τόλμησε να ξετυλίξει ένα ρολό χαρτί WC, που μας ακολουθούσε σαν ουρίτσα πίσω από το φορτηγάκι, η οποία όλο και μεγάλωνε. Εμείς, οι 4 πιτσιρικάδες της παρέας, γελούσαμε ασταμάτητα, με αποτέλεσμα να χαλαρώσουμε. Ο φόβος του άγνωστου και οι απορίες έφυγαν.

Η διαδρομή του φορτηγού ήταν από τους Στύλους του Ολυμπίου Διός, Γλυφάδα, την αποκαλούμενη σήμερα ‘Αθηναϊκή Ριβιέρα’, την παραλιακή μέχρι το Σούνιο.

Πρώτος μου ομαδάρχης ήταν ο Σώτης Αλεξανδρής στην 4^η ομάδα, με 15 άλλα παιδιά από Αθήνα και επαρχία, Αρμενάκια δεύτερης γενιάς. Γκρι μπετό στο πάτωμα, συνθήκες πρωτόγνωρες για μένα.

Τριάντα μέρες ομορφιάς, χαράς, πνευματικής συναναστροφής, με τις ομολογίες παιδιών την τελευταία μέρα κάτω από συναισθηματική φόρτιση να δίνουν και να παίρνουν.

Όρκος ιερός: Την επόμενη χρονιά, όλοι εδώ!

Ιστορία Δεύτερη

Το καμπανάκι για μεσημεριανό στις 2 το μεσημέρι δεν χτύπησε αυτή τη φορά, αλλά και δεν επρόκειτο να κτυπήσει, όπως πληροφορηθήκαμε. Φαγητό δεν υπήρχε, υλικά να μας φτιάξουν μεσημεριανό δεν υπήρχαν. Όπως πάντα, Άλλος θα μεριμνούσε!

Μας υπέδειξαν κατά ομάδες να πάμε κάτω από τα δέντρα για προσευχή. Με δάκρυα κάποια παιδιά άρχισαν την προσευχή τους. Κατά τις 4 το απόγευμα, ακούμε μηχανή φορτηγού να ζορίζεται να ανέβει την ανηφόρα. Και τι βλέπουμε; Ένα φορτηγό φορτωμένο με ευλογίες, που εξείχαν μάλιστα πίσω από το παραπέτο της καρότσας.

Νέα κλάματα, δάκρυα ευγνωμοσύνης πλημμύρισαν τα μάγουλά μας. Ανταλλάξαμε φιλία μεταξύ μας και ιαχές ακούστηκαν από άλλες παρέες με αυτό που έβλεπαν.

Γιουβαρλάκια περιείχε το μενού της ένδειας. Ο Κύριος απάντησε στις προσευχές μας με το παραπάνω.

Τι μάθαμε εκ των υστέρων; Ο Θάνος έλαβε το μήνυμα της οικονομικής δυσπραγίας

(Συνέχεια στη σελίδα 5)

(Συνέχεια από τη σελίδα 4)

που ταλάνιζε το ταμείο της κατασκήνωσης. Πήρε τους δρόμους να κάνει έρανο, αλλά κλοκαίρι βλέπεις, κλειστά όλα και όλοι. Στο ρολογάδικο - χρυσοχοείο του αδελφού Τσεκούρα (οδός Γεωργ. Σταύρου) κατέφυγε με άνωθεν οδηγία και τσαλακωμένο πρόσωπο. Τα μάτια του Θάνου δεν φεγγοβολούσαν τώρα όπως γνωρίζουμε καλώς.

-Τι συμβαίνει Θάνο μου;

-Η κατασκήνωση έχει οικονομικό πρόβλημα.

Χρυσές λίρες Αγγλίας ήταν η ενίσχυση του αδ. Τσεκούρα και ο Θάνος περιχαρής τρέ-

υδροχόος και μας μοίρασε το πολυπόθητο υγρό και ας ήταν γλυφό και ζεστό.

Μετά από τέτοια στέρση, δροσερό το αισθανθήκαμε.

Ιστορία Τέταρτη

(Το παρακάτω περιστατικό το άκουσα από κάποιον μεγάλο σε ηλικία κατασκηνωτή)

Δύσκολα τα χρόνια μετά την Κατοχή. Πείνα και δυστυχία μάστιζαν τον τόπο μας. Και η κατασκήνωσή μας είχε έναν και μοναδικό σκοπό, να θρέψει τα παιδιά με τροφή πνευματική και σωματική.

χει στην αγορά της οδού Αθηνάς να δώσει τις παραγγελίες.

Τόσο δυνατό Κύριο έχουμε.

Ιστορία Τρίτη

Ο υδατόπυργος και το εφεδρικό ντεπόζιτο του νερού που ήταν πάνω από την αποθήκη με τα ψυγεία είχαν στερέψει. Μηχανική βλάβη; Χάσαμε το νερό από την πομόνα του πηγαδιού; Πετρέλαιο δεν είχαμε; Πάντως ένα από όλα αυτά ήταν η αιτία που από το μεσημέρι και μετά δεν είχαμε σταγόνα νερού.

Πλέον είχαμε μάθει τη δύναμη της προσευχής. Και πάλι προσευχή μέσα και έξω από τις ομάδες. Και όσο κάτι το στερείσαι, τόσο η ανάγκη να αποκτήσεις το στερούμενο μεγαλώνει. Τα στόματα μας είχαν ξεραθεί. Το απόγευμα και το βράδυ πέρασε. Πέσαμε για ύπνο κατά τις 10 η ώρα με φλογισμένο στόμα και χείλη. Κατά τις 11 ακούγεται μια δυνατή κραυγή: «Έρχεται το νερό!».

Στο άκουσμα αυτό η δίψα, η ξεραϊλα των χειλιών, τα φλογισμένα στόματα πήγαν περίπατο, τίποτε δε μας ενοχλούσε πια. Και κατά τις 11:30, με κανάτες στο χέρι και μαστραπαδάκια, έρχεται η Ελευθερία Ρημάκη σαν σύγχρονος

Οι εκκλησίες αλλά και μεμονωμένοι αδελφοί έδιναν τον οβολό τους, αλλά δεν έφτανε πολλές φορές. Όλα σκάλωναν στην οικονομική υποστήριξη των 400 συνολικά παιδιών, αγοριών και κοριτσιών των δύο περιόδων, από 30 μέρες η κάθε μία.

Άλλη μια μέρα ξεκίνησε με τις αποθήκες τροφίμων άδειες, αλλά με καρδιές γεμάτες πίστη ακλόνητη πως Εκείνος θα μεριμνήσει, όπως τόσες φορές άλλωστε έκανε στο παρελθόν. Και μερίμνησε.

Ένας αγωγιάτης ανέβηκε στη κατασκήνωση να παρακαλέσει να κατέβουν κάποιοι νέοι μέχρι του Γκίνη (στάση Γκίνη από Σούνιο προς Λαύριο, όπου και η ομώνυμη ταβέρνα), να ξεφορτώσουν το κάρο του για να φτιάξει τη ρόδα που έσπασε. Έτσι κι έγινε. Τρία - τέσσερα παλικάρια ανέλαβαν το έργο και άδειασαν το κάρο από σακιά με αλεύρια, ρύζια, ζάχαρες, φασόλια κλπ.

Επισκευάστηκε η ρόδα και ο αγωγιάτης σε αντάλλαγμα τους έδωσε ένα σακί πατάτες και ένα σακί ρύζι.

Τα σχόλια δικά σας.

(Συνέχεια στη σελίδα 6)

(Συνέχεια από τη σελίδα 5)

Ιστορία Πέμπτη

Ήταν 2 Ιουλίου. Έχω τα γενέθλιά μου και σαν ομαδάρχης πλέον κερνάω όλο τον κατασκηνωτικό πληθυσμό με παγωτά, 180 με 200 παγωτά. Χαρές, ευχές σε όλες τις γλώσσες που κυκλοφορούν εκεί, Ελληνικά, Ρουμάνικα, Αραβικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Αγγλικά και στη γλώσσα των Ρομά.

Το βράδυ της 2ας Ιουλίου κάποιας χρονιάς, πριν το σιωπητήριο, ένα παιδάκι από την ομάδα μου σα φρουρός στεκόταν έξω από αυτήν, χωρίς να μου επιτρέπει να μπω μέσα. Έβλεπα ένα κρυφό χαμόγελο και μια λάμψη στα μάτια του, έτσι σεβάστηκα την απαγόρευση. Όταν επιτέλους πήρα το ΟΚ να μπω μέσα, άρχισαν εκ νέου οι ιαχές, οι ευχές, τα φιλιά και

στήκαμε και κάναμε μια κραυγή:

- Ζντό - ζντό (ζήτω), είσαι ο πατέρας μας!

- Παππούς μας, ρε συ, έχουμε μεγάλη διαφορά ηλικίας. Ξύπναααα...

Μέχρι τις καβοκολώνες ακουστήκαμε.

Ευχή μου και προσευχή μου σαν παππούς στα 17 εγγόνια μου είναι: Αυτά που έζησαν και άκουσαν τις 15 μέρες στην κατασκήνωση να μη τα ξεχάσουν ποτέ.

Παραθέτω και ένα τραγουδάκι, διασκευασμένο κατάλληλα για της κατασκήνωσης την ατμόσφαιρα. Προέρχεται από τον προσκοπικό ύμνο Τζάμπορι – Τζάμπορι, που ακουγόταν στο 11^ο Τζάμπορι (από 1η έως την 11η Αυγούστου

μερικές καρπαζιές σε μένα, με σεβασμό όμως.

Στη μέση του δωματίου είχαν βάλει βαλίτζες σα τραπεζάκι και επάνω τους ήταν μια τούρτα με κεράκι, πλαστικά κουταλάκια, πιτάκια, ποτηράκια και αναψυκτικά.

- Που τα βρήκατε, βρε παιδιά;

- Είπα στον πατέρα μου, μιας και έρχεται να με δει, να περάσει από ένα ζαχαροπλαστείο και να φέρει όλα αυτά.

- Έχουμε πάρτι απόψε, πετάχτηκε ένας μπόμπιρας.

Ο κόμπος στο λαιμό μου από συγκίνηση δεν άργησε να έρθει. Η ευγνωμοσύνη μου σε αυτούς τους πιτσιρικάδες, που τώρα είναι φοιτητές, απόφοιτοι πανεπιστημίου, αξιωματικοί των Ενόπλων Δυνάμεων κλπ, ξεπέρασε το κόκκινο επιτρεπτό όριο χαράς.

- Κύριε ομαδάρχα, κάνε μας μια προσευχή, έτσι για το καλό, σε παρακαλούμε!

Τα δάκρυστά μου δε μπορούσα να τα σταματήσω. Όλοι τους ήρθαν γύρω μου, αγκαλια-

1963) που διοργανώθηκε στο Μαραθώνα.

Σημ. Χάρην κάποιου 14χρονου κατασκηνωτή που το έψαλε τότε, αναβίωσε και στις μέρες μας. Καλωσόρισαν το τραγουδάκι αυτό με ιδιαίτερη αγάπη και επιτυχία τα παιδιά.

Απ' τα χωριά και τις πόλεις κινήσαμε
σα μαγεμένα της Άνοιξης πουλιά
και μian αυγή τη φωλιά μας εκτίσαμε
μες του Σουνίου την όμορφη πλαγιά.

Σούνιο, Σούνιο,
θάλασσα και πεύκο, χώμα και βουνό.
Σούνιο, Σούνιο,
κάποτε θα φτάσουμε στον Ουρανό.

Σούνιο, Σούνιο,
σαν σε πανηγύρι η ζωή κυλά.
Σούνιο, Σούνιο,
πάντα θ' ανεβαίνουμε όλο πιο ψηλά.

Μικρές ιστορίες από τα πρώτα χρόνια της κατασκήνωσης

Κώστας Γρηγοριάδης, Χαλάνδρι, Μάιος 2023

Η κατασκήνωση του Σουνίου υπήρξε μια όαση χριστιανικής συναναστροφής, ένας τόπος χαράς, ευλογίας, ψυχικής και πνευματικής τόνωσης, σωματικής ξεκούρασης και ανανέωσης. Είναι ένας χώρος καταπληκτικής φυσικής ομορφιάς, μέσα στα πεύκα και στην αύρα της θάλασσας.

Υπήρξε επίσης σταθμός στη ζωή πολλών ανθρώπων, γιατί εδώ συνάντησαν τον Κύριο Ιησού Χριστό και τον ομολόγησαν ως προσωπικό τους Σωτήρα και Λυτρωτή.

Στην Πεντέλη 1943-1944

Ξεκίνησα να εργάζομαι ως κουρέας στο 414 Στρατιωτικό Νοσοκομείο Νοσημάτων Θώρακος στην Πεντέλη, τον Οκτώβριο του 1952. Την άνοιξη του 1954 νοσηλεύτηκε στο νοσοκομείο ένας ασθενής, ο οποίος ονομαζόταν Χρήστος Περιστεράκης.

Ο Χρήστος, που ήταν υπολοχαγός του Ελληνικού Στρατού, ο πατέρας του και η αδελφή του ήταν μέλη της Α΄ Ελληνικής Ευαγγελικής Εκκλησίας Αθηνών και άνθρωποι πιστοί του Χριστού. Ήταν μεγάλη η χαρά μου κάθε φορά που νοσηλευόταν στο νοσοκομείο κάποιος ασθενής που είχε αγάπη για τα πράγματα του Θεού.

Ο Χρήστος ήταν μετρίου αναστήματος, γεμάτος, γεροδεμένος, ικανός για χειρωνακτικές εργασίες. Ο ίδιος μου ανέφερε πως ήταν ο αχθοφόρος που μετέφερε καθημερινά με δίτροχο κάρο τα τρόφιμα και άλλες προμήθειες από την Κηφισιά στις εγκαταστάσεις της πρώτης κατασκήνωσης που είχε στηθεί στον Άγιο Σίλα της Νέας Πεντέλης τα έτη 1943 και 1944.

Το νερό το μετέφεραν από τις τοπικές πηγές της Νέας Πεντέλης. Η απόσταση που διένυε ήταν περίπου 6 χλμ. και η διαδρομή, λόγω της ανηφόρας, ήταν αρκετά δύσκολη. Το γεγονός της μεταφοράς των τροφίμων, των

προμηθειών και του νερού στην Πεντέλη επιβεβαιώνεται στη σελίδα 25 του βιβλίου «Το Μαργαριτάρι του Σουνίου», όπου αναφέρεται

επίσης ότι την ευθύνη της μεταφοράς των τροφίμων την είχαν η Αλκμήνη Μεταλληνού και η Ράζα.

Στο Σούνιο 1954-1956

Η Κατασκήνωση του Σουνίου είναι το αποτέλεσμα του πνευματικού καρπού και του οραματισμού που ο Θεός έβαλε στις καρδιές ανθρώπων πλήρως αφιερωμένων στο έργο Του. Η λειτουργία της κατασκήνωσης όλα αυτά τα χρόνια οφείλεται στο μόχθο, στην άοκνη προσφορά και στην αγάπη των αγίων του Θεού, που θέλησαν ο καθένας με τον τρόπο του να συμβάλλει στο έργο αυτό.

Είχα τη χαρά και την ευλογία να συμμετέχω στο εθελοντικό προσωπικό της κατασκήνωσης στα πρώτα χρόνια λειτουργίας της αλλά και μετά. Με το που έπαιρνα την καλοκαιρινή μου άδεια, την ξόδευα σχεδόν εξ ολοκλήρου

(Συνέχεια στη σελίδα 8)

(Συνέχεια από τη σελίδα 7)

στο Σούνιο. Ήταν κάτι που ο Θεός είχε βάλει στην καρδιά μου ήδη από το ξεκίνημα της κατασκήνωσης το καλοκαίρι του 1954. Μαζί μου έφερνα πάντα τα εργαλεία του κουρέματος. Πολλά από τα παιδιά χρειάζονταν κούρεμα και καθάρισμα του αυχένα.

Είχα επίσης τη χαρά και την ευλογία να παρακολουθήσω εκείνα τα φλογερά και συγκλονιστικά κηρύγματα του Κυριάκου Υφαντίδη, που, συχνά με δάκρυα στα μάτια, μεταλαμβάνε το μήνυμα του Ευαγγελίου, την πίστη

μάμαι πως ένας δυνατός αέρας σήκωσε την στέγη της πέμπτης και έκτης ομάδας, δηλαδή τα υπνοδωμάτια της 'Χρηστότητας' και της 'Αγαθοσύνης'. Κάποια κομμάτια ελενίτ έπεσαν πάνω στα παιδιά, ευτυχώς χωρίς να υπάρχουν τραυματισμοί. Για το περιστατικό αυτό που είχε σαν αποτέλεσμα την πτώση της στέγης, υπάρχει σχετική αναφορά στη σελίδα 45 του βιβλίου 'Το Μαργαριτάρι του Σουνίου'.

Οι ανάγκες για εθελοντική εργασία στην κατασκήνωση ήταν πάντα πολλές. Οι εργασί-

Η ομάδα των αγοριών στον αρχαιολογικό χώρο του Σουνίου το καλοκαίρι του 1956.

και την ελπίδα στο πρόσωπο του Λυτρωτή Χριστού.

Στην αρχή το προσωπικό και τα παιδιά έμεναν σε σκηνές. Οι σκηνές για τη διαμονή στήνονταν κυρίως στο χώρο μεταξύ του σημερινού νοσοκομείου και των πρώην πλυντηρίων αλλά και αλλού. Μια μεγάλη σκηνή ήταν και η τραπεζαρία. Ευκολίες δεν υπήρχαν και όλα έπρεπε τα γίνονται με τα χέρια.

Τα κτίρια χτίστηκαν σταδιακά. Αρχικά κατασκευάστηκε η αποθήκη τροφίμων, η γνωστή και ως η 'αποθήκη του Χαρίλαου', και στη συνέχεια το κτίριο της τραπεζαρίας και τα υπνοδωμάτια.

Ωστόσο, για να είναι έτοιμα εγκαίρως τα κτίρια για το καλοκαίρι του 1956, η κατασκευή των σκεπών έγινε βιαστικά και πρόχειρα. Το υλικό που χρησιμοποιήθηκε ήταν ελενίτ. Ου-

ες περιελάμβαναν την καθαριότητα των χώρων, το κόψιμο των χόρτων, το μάζεμα των πουσιών, το ξεσκόνισμα των στρωμάτων και των καλυμμάτων, διάφορα μερεμέτια και κατασκευές, το χτίσιμο τοιχίων από πέτρα, ασβεστώματα και βαψίματα, τη δημιουργία μονοπατιών ανάμεσα στα πεύκα και διάφορα άλλα.

Η Ράξα μου ανέθετε συχνά τη φύλαξη των παιδιών στη θάλασσα στο καθημερινό τους μπάνιο. Σύμφωνα με το ημερήσιο πρόγραμμα, τα παιδιά πήγαιναν στη θάλασσα μετά το Βιβλικό μάθημα. Τα πρωινά Βιβλικά μαθήματα στα μεγάλα παιδιά τα έκανε ο αδελφός Θεμιστοκλής Λαλιώτης.

Άλλοτε πάλι η Ράξα μου ανέθετε την συνοδεία των παιδιών σε εκδρομές και πεζοπορίες. Σε μια από αυτές τις πεζοπορίες το καλοκαί-

(Συνέχεια στη σελίδα 9)

(Συνέχεια από τη σελίδα 8)

ρι του 1956 επισκεφθήκαμε με τη μεγάλη ομάδα των αγοριών το Ναό του Ποσειδώνα στο ακρωτήριο του Σουνίου.

Στη φωτογραφία διακρίνονται από την πρώτη σειρά και δεύτερος από τα αριστερά προς τα δεξιά ο Ηλίας Μπούσιος από την Πάτρα, τρίτος δίπλα του ο Ντεμίρης, πέμπτος ο Παντελής από τη Νίκαια, έβδομος ο Ηλίας Παρασκευόπουλος από το Τραγανό, όγδοος ο Γιάννης από το Άργος, ένατος ο Ηλίας Σπανός φοιτητής από τη Λαμία, στην άκρη δεξιά ο Κώστας Γρηγοριάδης και ακριβώς από κάτω ο Κορώνης από τη Νίκαια.

Στην κάτω σειρά διακρίνονται πρώτος ο Πάνος Αλεξανδρής, δίπλα του ένα παιδί από τα Χανιά, τρίτος ο Σώτης Αλεξανδρής, έκτος ο Αντώνης Μασούρας από την Πάτρα και δίπλα του ακόμα ένα παιδί από τη Λαμία που έγινε γιατρός.

Αρχικά επισκεφθήκαμε τον αρχαιολογικό χώρο και στη συνέχεια κάναμε μπάνιο στη δυτική πλευρά, εκεί που βρίσκεται το ξενοδοχείο 'Αιγαίον'. Κατόπιν πήραμε τον δρόμο της επιστροφής. Καθώς περπατούσαμε, παρατήρησα ότι δύο από τα παιδιά ήθελαν να μένουν πιο πίσω από τους άλλους. Κατάλαβα πως κάτι έκρυβαν, κάτι ήθελαν να κάνουν οι δυο τους. Όπως αποδείχτηκε, είχαν πάρει από την παραλία ένα πακέτο τσιγάρα από κάποιους Γάλλους τουρίστες και έψαχναν ευκαιρία να τα χρησιμοποιήσουν.

Αυτό απαγορευόταν και ήταν εντελώς έξω από το πνεύμα του Θεού και της κατασκήνωσης. Αργότερα και αφού είχαμε επιστρέψει στην κατασκήνωση, ανέφερα το γεγονός αυτό στη Ράξα. Με εντυπωσίασε ο τρόπος με τον οποίο η Ράξα χειρίστηκε το περιστατικό. Θυμάμαι πως από τη μια επέπληξε έντονα τα παιδιά για την πράξη τους, αλλά από την άλλη τους μίλησε για πολύ ώρα και τα βοήθησε να καταλάβουν το σφάλμα τους και την αμαρτία που διέπραξαν στα μάτια του Θεού.

Στο τέλος και τα δυο παιδιά μετανόησαν γι' αυτό που έκαναν και ζήτησαν με προσευχή και με δάκρυα στα μάτια συγνώμη από τον Κύριο. Η Ράξα διαχειρίστηκε την κατάσταση με σοφία και Πνεύμα Θεού.

Στα πρώτα χρόνια λειτουργίας της κατασκήνωσης την δεκαετία του 1950 υπήρχαν μεγάλες δυσκολίες. Η πατρίδα μας πάλευε να βρει το βηματισμό της μετά τον εμφύλιο πόλεμο και υπήρχε μεγάλη φτώχεια, κυρίως στην επαρχία. Πολλά από τα παιδιά προέρχονταν από φτωχές οικογένειες και δεν είχαν όλα τα

απαραίτητα που χρειάζονταν για τη διαμονή τους στην κατασκήνωση. Αντί για βαλίτσες χρησιμοποιούνταν κούτες από γάλα Νουνού, ενώ υπήρξαν φορές που κάποια από τα παιδιά δεν είχαν ούτε παπούτσια.

Σε μια τέτοια περίπτωση το 1956, σκίστηκαν τα παπούτσια ενός παιδιού από την Πάτρα και δεν είχε άλλο ζευγάρι να φορέσει. Τότε συνέβη το εξής: Ένα από τα παιδιά της ομάδας προμηθεύτηκε με δικά του έξοδα ένα ολοκαίνουργιο ζευγάρι αθλητικά παπούτσια και τα

έδωσε στο ξυπόλητο παιδί. Η χαρά του παιδιού ήταν μεγάλη. Το ίδιο και η ευγνωμοσύνη του και η ευχαριστία του. Το παιδί που πρόσφερε το ζευγάρι παπούτσια ήταν ο Σώτης Αλεξανδρής. Η γενναιόδωρη αυτή πράξη του μου έχει μείνει αξέχαστη.

Είμαστε ευγνώμονες στον Κύριο για το υπέροχο δώρο του Σουνίου. Οι όμορφες μνήμες από τα πρώτα χρόνια της νιότης μας στο Σούνιο μας συντροφεύουν στην πνευματική μας διαδρομή και πορεία. Η πνευματική ευλογία αλλά και η ψυχική και σωματική ανάταση που γευτήκαμε στη κατασκήνωση του Σουνίου, είναι ανεκτίμητης αξίας για πολλούς ανθρώπους.

Ας προσευχόμαστε στον Κύριο να διαφυλάττει την κατασκήνωση και για τις επόμενες γενιές παιδιών και πιστών και να συνεχίζει το πολύτιμο αυτό πνευματικό έργο σύμφωνα πάντα με το άγιο θέλημά Του.

Η αγάπη της Αρχηγού

Ρούλη Παπαδαντωνάκη

Παιδιά μικρά, μια κραυγή είχαμε επινοήσει για την αγαπημένη μας Κατασκήνωση στο Σούνιο: «*Παράδεισος είναι για με, Παράδεισος είναι για με, ελθών εξ Αιγύπτου εις γην Χαναάν, Παράδεισος είναι για με*».

κατασκήνωση.

Η μητέρα μου, όπως και πολλές άλλες αδελφές, υπηρέτησε με πολλή αγάπη, σύνεση και υπευθυνότητα στο πολυποϊκίλο έργο της κατασκήνωσης. Ήταν υπεύθυνη στην κουζίνα. Για το έργο της αυτό έχει Κύριο, ο οποίος και θα της αποδώσει το μισθό. Όμως θυμάμαι πολύ

Κατασκηνώτρια από τα πέντε μου χρόνια στην Κάντζα. Είχα πάει με τον αδελφό μου, τον Βάκη. Όμως μία βραδιά, καθώς νύχτωσε, με έπιασε η νοσταλγία της μητέρας μου και άρχισα τα κλάματα.

Κοντά μου ήρθε για παρηγοριά η Αρχηγός της Κατασκήνωσης, η Ράζα, η Ελένη Ρημάκη. Προσπάθησε να με παρηγορήσει, αλλά εγώ έμενα σταθερή στην απαίτησή μου. Και τότε της ήρθε η έμπνευση:

«Αν σε βάλω στο λεωφορείο, ξέρεις να πας στο σπίτι σου;».

«Ξέρω», απάντησα.

«Πάμε, λοιπόν, να περιμένουμε το λεωφορείο», και με έπιασε από το χέρι.

Η νύχτα ήταν βαθιά, η καρδούλα μου χτυπούσε δυνατά. Βρήκαμε το παγκάκι και καθίσαμε περιμένοντας το λεωφορείο, που φυσικά θα ερχόταν την άλλη μέρα το πρωί. Το μικρό κεφαλάκι δεν άργησε να γύρει στην αγκαλιά της Αρχηγού. Κι εκείνη με πήρε στα χέρια της και με οδήγησε στο κρεβάτι μου.

Την άλλη μέρα το πρωί, με είχαν κερδίσει τα παιχνίδια, η αγάπη της Αρχηγού και η

καλά τα λόγια της στον αδελφό μου Θεοδωρή και σε μένα, πριν φύγουμε από το σπίτι: «Να είσαστε προσεκτικοί, δεν θα με πλησιάζετε, γιατί θα κάνετε τα άλλα παιδάκια να ζηλεύουν που δεν θα έχουν τη μαμά τους». Και αν τυχόν το ξεχνούσαμε, η ματιά της μας επανάφερε στην τάξη.

Δυο άλλες αδελφές με δίδαξαν, καθώς έβλεπα τον ιδρώτα να τρέχει στα πρόσωπά τους την ώρα της υπηρεσίας τους. Η μία ήταν η αδελφή Φωφώ Λιγνού, που έπλενε με τα χέρια της τα βρωμισμένα ρούχα των παιδιών, και η άλλη ήταν η Ρόζα Βουρλιώτη, που σε μια σκηνή έλουζε και έκανε μπάνιο τα μικρά παιδάκια και εμένα φυσικά. Πολύτιμες ψυχές που μου έδειξαν το Δρόμο με έμπρακτο και αληθινό τρόπο.

Βέβαια, δεν ήταν όλα ρόδινα. Υπήρξαν και συμπεριφορές που πλήγωσαν ανεπανόρθωτα κάποιες ψυχές. Και η σοφία είναι να μην εμμένουμε στα ίδια ή παρόμοια λάθη, που οδήγησαν και οδηγούν κάποιες ή και πολλές ψυχές να απομακρύνονται. Γιατί το Έργο είναι του Κυρίου.

Από αυτά που θυμάμαι

Μίμης Λιγνός

Με πολλή μεγάλη χαρά θα προσπαθήσω να σας σκιαγραφήσω μερικές εικόνες από τη ζωή της κατασκήνωσης, περιστατικά που έζησα σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, εικόνες που έχουν χαραχθεί ανεξίτηλα στη μνήμη μου. Γεγονότα που φανερώνουν το μεγαλείο τού θαυμαστού έργου που ο Θεός ενήργησε σε εκείνο τον χώρο του Σουνίου μέσω των δικών Του ανθρώπων. Αυτών των ανθρώπων, που πρώτα είχαν αφιερώσει τον εαυτό τους στον Κύριο και έπειτα ο Θεός τους είχε δώσει χαρίσματα για υπηρεσία, ανταμείβοντας στο τέλος την προσφορά τους.

Τον Αύγουστο του 1956 ή του 1957 θυμάμαι ότι, ανάμεσα στους ανθρώπους εκείνους που αποτελούσαν το προσωπικό της κατασκήνωσης εκείνη την χρονιά, εκτός της αρχηγού μας (Ράξας) Ελένης Ρημάκη, υπηρετούσαν οι: Μαρία Φερεντίνου, Σοφία Ματσούκα και αργότερα Μπουσίου, Γιάννης Φαφαλιός, Νίκος Κορώνης, Νίκος Βασάλος από την Καλαμάτα, Χαρίλαος Γεωργιάδης (αποθηκάριος, ψυχαγωγός), Απόστολος Προυσσαεύς (παππούς), Κώστας Γρηγοριάδης (Ξεφλούδας), Γαβρίλος Ελευθεριάδης, (ο μάγειράς μας ή αλλιώς ο 'Δώσε μας περίσσευμα'), Γιώτα Παπαντωνάκη, η κοινοτάρχισσα Καίτη Καρμπώνη («Coca Cola το φάρμακό σου!»), Χριστίνα Ταχμιτζή, Ελένη Καλαντζή, Ελένη Μακράκη, ο πατέρας μου και η μητέρα μου.

Ο πατέρας μου κουβαλούσε το νερό για τις ανάγκες της κατασκήνωσης, για πόσιμο και για πλύσιμο, με ένα ζυγό στον ώμο, σαν εκείνον που είχαν οι γιαουρτάδες εκείνης της εποχής, η δε μητέρα μου, μαζί με την αδελφή Ελένη Μακράκη και μερικές άλλες αδελφές, ήταν στα πλυντήρια και στην κουζίνα. Όλοι αυτοί, με πολλή μεγάλη χαρά υπηρετούσαν τον Κύριο σε όλες τις λειτουργικές ανάγκες της κατασκήνωσης από το πρωί μέχρι το βράδυ.

Στις μηνιαίες αποστολές της κατασκήνωσης της περιόδου των κοριτσιών, ήταν και μία ομάδα αγοριών, εκείνων που οι γονείς τους αποτελούσαν το 'προσωπικό' της κατασκήνωσης, «που τόσο πολύ κοπίαζε για μας». Φιλοξενούμασταν σε μία σκηνή, όλοι στρωματσάδα,

με μία κουβέρτα από κάτω, να είναι λίγο πιο μαλακό το κρεβάτι μας.

Η σκηνή μας ήταν κοντά στο αρχηγείο της Ράξας. Θυμάμαι εκείνη την χρονιά

ήμασταν παραμένοντες οι: Σπύρος Φερεντίνος, Τάσος και Σάββας Ελευθεριάδης, Ριρής Παπαδαντωνάκης, Κώστας Καλαντζής, Γιάννης Πετρίτσης. Ομαδάρχισσά μας ήταν η Πόπη Ελευθεριάδη και άτυπος υπομαδάρχης γινόταν όποιος από μας θα νικούσε στην πάλη τους άλλους συνομήλικούς του την προηγούμενη νύχτα. Αυτός θα ήταν ο υπομαδάρχης της επόμενης ημέρας. Είχαμε έναν κατάλληλο θαυμάσιο χώρο στρωμένο σαν 'ρινγκ' που μας ανεχόταν, και όλοι εμείς αποτελούσαμε ένα συγκεκριμένο παρατηρητήριο κριτών και θεατών. Έτσι είχαμε επιδοθεί σε έναν συνεχή συναγωνισμό.

Τα κορίτσια είχαν επιδοθεί και αυτά σε έναν άλλο συναγωνισμό - ανταγωνισμό και σε μία άμιλλα ανάδειξης των πιο χαριτωμένων ποιημάτων, θεατρικών παρουσιάσεων (σκετς), στην απαγγελία στίχων και ψαλμωδία ύμνων, στη συλλογή πολύχρωμων πεταλούδων, ακρίδων, αγριολούλουδων, κοχυλιών, με τα οποία

(Συνέχεια στη σελίδα 13)

Μπροστά στα πεύκα,
κοντά στη θάλασσα, στον ουρανό,
εδώ μας δίδαξαν για τον Χριστό
δούλοι ακούραστοι μ' άγιο σκοπό.

Και τώρα ψέλνουμε στον Ιησού,
που μας αγάπησε τόσο πολύ,
Σούνιο, Σούνιο δώρο Θεού.

Σοφία Περιάλη

(Συνέχεια από τη σελίδα 11)

έκαναν περιδέραια. Κάθε ομάδα έκανε ένα άλμπουμ, ένα είδος λευκώματος. Στο τέλος του μήνα της κατασκηνωτικής περιόδου βραβεύονταν το καλύτερο.

Τα αγόρια στη δική τους κατασκηνωτική περίοδο, ασχολούμασταν πιο πολύ με την αποστήθιση εδαφίων από το Λόγο του Θεού, τον αθλητισμό, τις ξυλοκατασκευές, με την παρουσίαση έξυπνων και ευρηματικών κραυγών κλωσορίσματος της αρχηγού, των κοινοταρχών και του επιτελείου της την ώρα της επιθεώρησης.

Ακόμη επιδιδώμασταν σε παρουσιάσεις θεατρικών παραστάσεων, στη ζωγραφική (ακόμη υπάρχει στην κατασκήνωση ένα έργο του Θανάση Λεονταρίδη, ανιψιού της Ράζας, που είχε ζωγραφίσει 'Το Ωρολόγιο Πρόγραμμα της Κατασκήνωσης' εκείνης της εποχής) και σε πολλές άλλες δραστηριότητες.

Βέβαια στην ημερήσια διάταξη ήταν και το ποινολόγιο για τις παραβάσεις, στις οποίες συχνά πυκνά, ιδιαίτερα τα αγόρια, είχαμε μεγάλες επιδόσεις. Υπήρχε όμως και η επιβράβευση όλων εκείνων των αξιέπαινων προσπαθειών των κατασκηνωτών.

Μέσα σ' αυτή την όμορφη κοινωνία της έμπρακτης αγάπης και της ζωής της κατασκήνωσής μας, ο Θεός εργαζόταν στις καρδιές μας και μας εκπαίδευε στη γνώση του Λόγου του Θεού, στην υπακοή, στην πειθαρχία, στην ομαδική ζωή, στην υπηρεσία και στην προσφορά, στον αλτρουισμό, στο σεβασμό και στην εκτίμηση της προσφοράς των μεγαλύτερων, που ήταν ζωντανά παραδείγματα αγάπης και θυσίας. Κάποιες φορές, με κίνδυνο της ζωής τους και με θυσία της αναγκαίας ανάπαυσής τους, μας ανέχονταν, υποφέροντάς μας με πολλή αγάπη, με σκοπό να μας νουθετήσουν και να μας διδάξουν με την υπηρεσία τους τον δρόμο της πίστης και της αφιέρωσης στον Χριστό, ώστε να μας ωθήσουν από μικρά παιδιά να δεχθούμε τον Χριστό ως Σωτήρα και Κύριο στη ζωή μας.

Περιστατικό Πρώτο

Και τώρα το πρώτο περιστατικό που μου έκανε τεράστια εντύπωση και που έλαβε χώρα στην κατασκηνωτική περίοδο των κοριτσιών το 1956 ή 1957.

Την αυγουστιάτικη αυτή νύχτα, γύρω στις 2 η ώρα το πρωί, ξεκίνησε μία απρόσμενη θυελλοκαταιγίδα, που έκανε μεγάλη καταστροφή, καθώς τα νερά της βροχής κατέβαιναν από το βουνό με ορμή και έμπαιναν κάτω από τη σκηνή μας. Ο αέρας φυσούσε τόσο δυνατά,

ώστε η σκηνή μας πηγαινοερχόταν. Κάποια από τα σχοινιά της είχαν λασκάρει και υπήρχε μεγάλος φόβος η σκηνή μας να πέσει και να μας πλακώσει. Όταν ξαφνικά εμφανίζεται μία πελώρια μορφή με μία λάμπα θυέλλης στο χέρι. Η σκιά της επισκίαζε όλη την ομάδα, μας ξύπνησε με τις φωνές της και την έβλεπα να έχει αγκαλιάσει τον κεντρικό στύλο της σκηνής μας. Σαν ένας άλλος δυνατός στυλοβάτης αντιστεκόταν στην θύελλα της καταιγίδας, κρατώντας την ομάδα μας ασφαλή, μακριά από τον περαιτέρω κίνδυνο του ατυχήματος.

Πάντα όταν ανεβαίνει στη μνήμη μου αυτό το γεγονός, θυμάμαι το παράπονο του Κυρίου μας: «Πόσες φορές θέλησα να σας μαζέψω, σαν την όρνιθα τα ορνιθιά της κάτω από τα φτερούγια της, και δεν θελήσατε».

Αλήθεια, πόση μεγάλη χάρη, αλλά και ευθύνη, είχαμε και έχουμε όλοι εμείς που γίνουμε αυτόπτες και αυτήκοοι μάρτυρες αυτής της πολυποίκιλης αγάπης του Θεού και της προσφοράς αυτών των ανθρώπων Του στην κατασκήνωσή μας, οι οποίοι με πολλή αγάπη και περισσή φροντίδα, πολλές φορές με κίνδυνο της ίδιας τους της ζωής, μας υπηρέτησαν;

Μια τέτοια τεράστια μορφή ήταν η Ράζα, η πνευματική μου μάνα, για την οποία θα κάνω τρεις ακόμη αναφορές σε περιστατικά που σημάδεψαν τη ζωή μου και άσκησαν πολύ μεγάλη επιρροή στην απόφασή μου να παραδοθώ χωρίς επιφυλάξεις στην αγκαλιά του Λυτρωτή μου και Κυρίου μου Ιησού Χριστού.

Περιστατικό Δεύτερο

Είχα το προνόμιο στο πατρικό μου σπίτι από το 1958 να συναθροίζεται η εκκλησία του Χριστού για 25 συνεχή χρόνια. Ήμουν μάρτυρας των ευλογιών του Θεού, που ο Κύριος μάς χάριζε στην όμορφη κοινωνία του Αγίου Πνεύματος, χρησιμοποιώντας πολλούς και άξιους υπηρέτες Του.

Όμως εκείνο που μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση, ήταν οι ολονύχτιες προσευχές του πατέρα μου, που προσεύχονταν πολύ πριν ο Κύριος ξεκινήσει την εκκλησία στο χώρο μας. Οι ένθερμες εκείνες προσευχές του συνοδεύονταν με κραυγές και με πολλά δάκρυα, καθώς προσευχόταν ένθερμα στον Κύριο για την οικογένειά του, για τους γονείς του, τα αδέρφια του, καθώς επίσης και για την οικογένεια της πεθεράς του, για τους γείτονές του. Ευχαριστούσε τον Θεό εκ των προτέρων για την εκκλησία που θα άνοιγε και για το έργο που Εκείνος θα

(Συνέχεια στη σελίδα 14)

(Συνέχεια από τη σελίδα 13)

έκανε στις καρδιές τους.

Τα καλοκαίρια, στην κατασκήνωσή μας στο Σούνιο, όταν τα βράδια θέλαμε να πάμε στα 'θερμοκήπια' (τουαλέτες), έπρεπε αναγκαστικά να περάσουμε έξω από το αρχηγείο της Ράξας, όπου συγκατοικούσε με την αγαπητή αδελφή μας Μαρία Φερεντίνου και αργότερα με την αγαπητή μας αδελφή Μαρίκα Σιαμπάνη. Το αρχηγείο βρισκόταν ακριβώς κάτω από την μεγάλη βεράντα και δίπλα από το δωμάτιο όπου άφησε την τελευταία του πνοή ο αγαπητός μας αδελφός και σκαπανέας του Ευαγγελίου, ο ιδρυτής της Κοινωνίας τω Ελευθέρων

Ευαγγελικών Εκκλησιών Ελλάδας, Κωνσταντίνος Μεταλληνός.

Περνώντας από εκεί, ακούγαμε αναγκαστικά τα ονόματά μας, καθώς η Ράξα και οι αδελφές μας ξενυχτούσαν στην προσευχή, φέρνοντας έκφωνα ενώπιον του Κυρίου ξεχωριστά και ονομαστικά κάθε παιδί και ομαδάρα.

Ήταν αυτές οι προσευχές των αγίων ανθρώπων του Θεού που άσκησαν μία τεράστια επιρροή στην καρδιά μου. Πιστεύω ότι ο Θεός άκουγε αυτές τις προσευχές, τόσο του πατέρα μου, όσο και της Ράξας και των συνεργατών της. Ήταν αυτές οι προσευχές που δεν με άφηναν να απομακρυνθώ από τον δρόμο τον δικό Του.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1960, ήμουν

ήδη στην εφηβεία, γυμνασιόπαιδο, που μαζί με τις αλλαγές και τις λοιπές ψυχοσωματικές αναστατώσεις, ήρθαν και οι προκλήσεις και οι επιρροές του κόσμου που άρχισαν να απασχολούν την ζωή μου. Τα υπαρξιακά προβλήματα που ακολούθησαν, πλαισιώθηκαν και συνταίριασαν και με το σερβίρισμα της Θεωρίας της Εξέλιξης του Δαρβίνου από τον άπιστο καθηγητή της Βιολογίας. Μας δίδασκε την σχετική θεωρία με ασεβή, απόλυτο και άπιστο τρόπο, ότι ο άνθρωπος είναι η εξέλιξη του πιθήκου και ότι υπήρξε η μεταπήδηση των ειδών από το ένα είδος στο άλλο, αγνοώντας ηθελημένα την ανυπαρξία του ενδιάμεσου κρίκου της μετάβασης από τον πίθηκο στον άνθρωπο, του πιθηκάνθρωπου, αγνοώντας τον Δημιουργό και την δημιουργία και αποδίδοντας το φαινόμενο της ζωής στην τύχη. Αποτέλεσμα αυτής της διδασκαλίας ήταν να δηλητηριαστώ πνευματικά και να μου σπείρει όχι μόνο την αμφιβολία για την πίστη που είχα πιστέψει από μωρό παιδί, αλλά και να καταφέρει να με κλονίσει και να φέρει την αμφισβήτηση στην καρδιά μου, για όλα εκείνα που είχα διδαχθεί στο Κυριακό Σχολείο και στην εκκλησία. Μέσα μου είχα μία επανάσταση που δεν μπορούσα να ησυχάσω.

Εν τω μεταξύ η Ράξα μάς επισκεπτόταν πολύ συχνά με την αδελφή της, την Ελευθερία, που είχε ξεκινήσει την συμμελέτη των κυριών στην εκκλησία, για την οποία είχα αναφερθεί σε προηγούμενο τεύχος του Ε.Β. Στη συνέχεια ξεκίνησε ένα ιεραποστολικό έργο ανάμεσα στους τροφίμους του Ασύλου Ανιάτων στο Δαφνί και στην Κυψέλη, με πολύτιμους συνεργάτες κάποιους νέους, όπως ο Σέρκος, ο Γιάννης Δαμιανάκης, οι Κοσμέδες, με τους οποίους ψέλναμε ύμνους στους τροφίμους, και κάποιες αδελφές μας, όπως η Ευγενία Κυριακού, η Στέλλα Μαρσέλλου, η Γιαννούλα Σταθοπούλου, η Κοστώ Σκούφου, η Σαμφώ Λιγνού, η Λέλα Κοσμέα, που φρόντιζαν για κάποιο ρουχισμό και κάποια γλυκά. Ανάμεσα στις επισκέπτριες ήταν κάποια φορά και η θεία, η Αλκμήνη Μεταλληνού. Πολύ συχνά μας επισκεπτόταν και η αδελφή Μαρίκα Σιαμπάνη.

Η Ράξα πάντα ενδιαφερόταν να μάθει για την πρόοδο μου, όχι μόνο στο σχολείο, αλλά κυρίως με τα πράγματα του Θεού. Σημειωτέον ότι η Ράξα ήταν δασκάλα μου στην εκκλησία της οδού Λυκούργου 18 και κάθε φορά που με έβλεπε, μου θύμιζε το εδάφιο που μου είχε δώσει: «Χαρά μεγάλη γίνεται στον ουρανό για έναν αμαρτωλό μετανοούντα».

Κάθε Κυριακή έλεγα πάντα το ίδιο εδά-

(Συνέχεια στη σελίδα 15)

(Συνέχεια από τη σελίδα 14)

φιο, αν και μάθαινα και κάποιο νέο. Όμως αυτό μου το είχε δώσει η Ράξα για δικό μου εδάφιο και το έλεγα πάντα. Στενοχωριόμουν αν κάποιο άλλο παιδί έλεγε το δικό μου εδάφιο.

Μάλιστα το 1963, σε κατ' ιδίαν συζήτηση που είχα με την Ράξα, της είχα εκφράσει την απορία μου και τις ανησυχίες μου, καθώς με ρωτούσε: «Πότε θα δοθείς στον Χριστό; Ποια πράγματα είναι αυτά που σε απασχολούν?».

Της απάντησα ότι με απασχολούσαν ιδιαίτερα και με είχαν πραγματικά αναστατώσει οι καινούργιες θεωρίες που είχα διδαχθεί στο Γυμνάσιο για την καταγωγή του ανθρώπου και

ξουαλικής δύναμης, τις προκλήσεις της αμαρτίας και φυσικά για τα θλιβερά αποτελέσματα της αμαρτίας από την εκτέλεσή της, για τα πάθη και τα δεσμά, τις ενοχές και τις τύψεις που φέρνει η αμαρτία στη ζωή του νέου που ζει χωρίς τον έλεγχο και την οδηγία του Θεού. Ήταν θέματα που τα είχαμε ανάγκη να τα ακούσουμε, καθώς στις συμμελέτες των νέων δεν τα ακούγαμε, ούτε φυσικά στο Κυριακό Σχολείο, αλλά ούτε και στην εκκλησία. Σχεδόν κανένας δεν μπορούσε να ασχοληθεί με τόση επιμέλεια με μας, τους άτακτους έφηβους, με τις ανησυχίες μας, για ένα ολόκληρο μήνα, επειδή η οποιαδήποτε αναφορά σε αυτά θα μπορούσε να

πολύ προβληματιζόμουν, επειδή είχα δηλητηριαστεί πνευματικά με τις θεωρίες του Δαρβίνου και από τα τότε σύγχρονα ιδεολογικά ρεύματα. Προσευχήθηκε μαζί μου ο Θεός να με αξιώσει να Τον γνωρίσω πιο καλά και να μου ανοίξει την καρδιά να κατοικήσει μέσα μου.

Το 1963, στη μηνιαία κατασκηνωτική περίοδο των αγοριών, ο Θεός έστειλε τον αδελφό μας Γιάννη Φαφαλιό, που με πολλή αγάπη και αξιοζήλευτη λεπτότητα και προσοχή μας έκανε ειδικά μαθήματα για τη σοφία του Θεού, τη δημιουργία του ανθρώπου, για τη διαφοροποίηση των φύλων και τις σχέσεις των δύο φύλων. Μας ανέπτυξε το σχέδιο του Θεού για την διαίωνα ζωή του ανθρώπινου είδους, τη γενετήσια ορμή, τις εκτροπές και τις διαστροφές της σε-

χαρακτηριστεί ως ανεπίτρεπτη και επικίνδυνη, καθώς αυτά τα ζητήματα ήταν θέματα ταμπού για εκείνη την εποχή.

Στα μαθήματα που μας έκανε συχνά αναφερόταν στην ευκόλως εμπεριπλέκουσα αμαρτία, στις παγίδες του εχθρού, στους κινδύνους των εκτροπών από την άγια ζωή του Χριστού και επανειλημμένα είχε αναφερθεί στο βιβλίο του αδελφού Κώστα Μεταλληνού 'Ο Άνθρωπος και η Εξέλιξή του κατά το Θείο Σχέδιο'. Επίσης αναφερόταν στις διάφορες θεωρίες που κατασκεύασε ο άπιστος άνθρωπος, προκειμένου να απομακρυνθεί από τον Θεό.

Η αλήθεια είναι ότι οι προκλήσεις της αμαρτίας ήταν πάρα πολύ μεγάλες και με πο-

(Συνέχεια στη σελίδα 16)

(Συνέχεια από τη σελίδα 15)

λιορκούσαν συνεχώς να με πάρουν μακριά από τον Κύριο, καθώς μέσα στην καρδιά μου γινόταν ένας συνεχής πόλεμος.

Περιστατικό Τρίτο

Τον ίδιο χρόνο, το 1963, κατά την διάρκεια της κατασκηνοτικής περιόδου, ξέσπασε μία μεγάλη καταστροφική πυρκαγιά, που είχε ξεκινήσει από τον χώρο καύσης των σκουπιδιών στο Λαύριο. Εξ αιτίας των σφοδρών βορείων ανέμων, πολύ σύντομα κατέκαιε στο διάβα της όλο τον φυσικό δρυμό του Σουνίου.

Αναστατωμένοι συγκεντρωθήκαμε στον προαύλιο χώρο των ομάδων και με την οδηγία του αγαπητού αδελφού Γιάννη Φαφαλιού μπήκαμε στη γραμμή, πριν ξεκινήσουμε για την θάλασσα. Εκεί με δυνατή προσευχή, επιτίμησε τον άνεμο και την φωτιά στο όνομα του Χριστού. Όλοι εμείς συμφωνήσαμε με το «Αμήν!». Τα μεγαλύτερα παιδιά, με ό,τι μέσα είχαν στη διάθεσή τους, ξεκίνησαν να πάνε να αντισταθούν σ' αυτή τη λαίλαπα της πυρκαγιάς που απειλούσε την κατασκήνωσή μας.

Θυμάμαι ότι στον ίδιο χώρο του ιστού, πριν 4-5 χρόνια, ο αδελφός μας Μεταλληνός μάς ζήτησε να προσευχηθούμε ο Θεός να βρέξει. Και πραγματικά ο Κύριος άκουσε την προσευχή μας, που πάλι έγινε στο όνομα του Χριστού, και έβρεξε (έχω αναφερθεί σ' αυτό το συμβάν σε προηγούμενο τεύχος του Ε.Β, στην αναφορά μου για τα 60 χρόνια από την αναχώρηση του αδελφού Μεταλληνού).

Αυτή τη φορά ο Θεός άλλαξε την κατεύθυνση των δυνατών ανέμων. Θυμάμαι είχα σαλιώσει το δάχτυλο μου και αισθανόμουν τη φο-

ρά του ανέμου να έρχεται από τον Βορρά. Έπειτα άλλαξε φορά και φύσαγε από τον Νότο.

Ο Θεός που πιστεύουμε είναι ο Πατέρας μας που ακούει τις προσευχές των δικών Του παιδιών. Η πυρκαγιά έφτασε μέχρι τα συρματοπλέγματα των πλυντηρίων της κατασκήνωσης και μετά στράφηκε πίσω στις ήδη κατεστραμμένες περιοχές.

Τότε ζωντάνεψαν μέσα μου για άλλη μια φορά οι αλήθειες του Λόγου Του: «Πίστεψε και θα δεις τα μεγαλεία του Θεού» και «ό,τι ζητήσετε με πίστη στο όνομά μου, εγώ θα το κάνω».

Ο Θεός έβαλε το χέρι Του και με τους αγγέλους Του περιφρούρησε την κατασκήνωσή μας. Συχνά θυμάμαι τα λόγια του Κυρίου: «Ζητάτε και θα σας δοθεί, ψάχνετε και θα βρείτε, κρούετε και θα σας ανοιχτεί» (Λουκάς 11:9, 10).

Περιστατικό Τέταρτο

Τον επόμενο χρόνο, το 1964, η Ράξα με ρώταγε πάλι τι θα κάνω με τον Χριστό. Ήταν τότε που ήθελα να πάρω την απόφαση, αλλά καινούργιες αμφιβολίες ήρθαν στην σκέψη μου που φαίνονταν λογικές: Πώς μπορώ να ξέρω ότι η Βίβλος είναι το βιβλίο του Θεού και δεν είναι ένα κατασκεύασμα ανθρώπινης επινόησης;

Ήταν πάλι ο Θεός εκείνος που έστειλε πάλι στην κατασκήνωσή μας έναν άλλον αγαπητό αδελφό μας, τον Γιώργο Μπούσιο, που μόλις είχε τελειώσει τις σπουδές του στην Γερμανία και με πολλή αγάπη και περίσσια φροντίδα ήρθε να υπηρετήσει στο έργο του Θεού

(Συνέχεια στη σελίδα 17)

(Συνέχεια από τη σελίδα 16)

στην κατασκήνωσή μας στο Σούνιο.

Ο αδελφός Γιώργος Μπούσιος είχε την έμπνευση από Θεού να μη μας κάνει γενικά μαθήματα από την Βίβλο, αλλά να μας προτρέψει να γράψουμε σε ένα χαρτί και να εκθέσουμε ό,τι μας απασχολούσε, δηλαδή όλα εκείνα τα θέματα στα οποία θα θέλαμε να βρούμε απαντήσεις, τα ζωτικά προβλήματα της ζωής μας.

Έτσι για δεύτερη συνεχή χρονιά ο Θεός μάς πολιορκούσε με την αγάπη Του, στέλνοντάς μας ανθρώπους που είχαν σπουδάσει το

ανακαλύψεις της αρχαιολογικής σκαπάνης, ήρθαν οι αλήθειες της Βίβλου στο φως, σβήνοντας όλα τα ερωτηματικά μας και μετατρέποντάς τα σε θαυμαστικά. Έτσι με ιδιαίτερη ευχαρίστηση και ικανοποίηση δέχτηκα όλες τις αλήθειες και τις ετυμηγορίες της Βίβλου.

Όμως αυτές οι διανοητικές αλλαγές δεν ήταν αρκετές για την σωτηρία μου. Έπρεπε να πάρω την απόφαση να ακολουθήσω τον Χριστό στη ζωή μου. Να απαρνηθώ τον εαυτό μου και να ριχτώ με πίστη στην αγκαλιά του Χριστού. Αυτό έγινε πάλι στον ίδιο χώρο με την αρχηγό μας, την Ράξα.

αντικείμενο, που δίδασκαν και ήθελαν να δαπανηθούν για να μας βοηθήσουν στα ερωτήματά μας, στις απορίες μας και στους προβληματισμούς μας.

Έτσι σε ένα καπέλο βάλαμε τα χαρτιά με τις απορίες μας. Ευχαριστώ τον Θεό, γιατί για έναν ολόκληρο μήνα είχαμε την ευκαιρία με άνεση και με λεπτομέρειες να εξετάσουμε τα θέματα που μας απασχολούσαν.

Θυμάμαι ότι περισσότερο απ' όλα με απασχολούσε η αναζήτηση αποδείξεων ότι η Αγία Γραφή ήταν το Βιβλίο του Θεού, οπότε αυτόματα όλα τα άλλα υπαρξιακά προβλήματα και ερωτήματα έπαιρναν την απάντησή τους μέσα από την Βίβλο.

Ευχαριστώ τον Θεό μέσα από την καρδιά μου για τον αδελφό Γιώργο Μπούσιο, που με τη γνώση και τη σοφία που τον διέκρινε μας έλυσε τις απορίες μας. Ο αδελφός μας ακολούθησε πιστά τα αποδεικτικά στοιχεία που περιγράφονται στο βιβλίο του αδελφού Κώστα Μεταλληνού 'Το πρόβλημα της Βίβλου'. Μέσα από τον αποκαλυπτικό Λόγο του Θεού και τις

Τις τελευταίες μέρες της κατασκηνοτικής περιόδου με κάλεσε πάλι στο αρχηγείο της και με ρώτησε: «Ποια θέση πήρες με τον Χριστό;».

Ευχαριστώ πολύ τον Κύριο για εκείνο το καλοκαιρινό απόγευμα του 1964, που γονατίσαμε εκεί στο αρχηγείο της και με δάκρυα μετάνοιας και πίστη αφιέρωσα τη ζωή μου στον Χριστό, ευχαριστώντας για τη σωτηρία Του. Ένα μεγάλο βάρος έφυγε από την καρδιά μου και η χαρά της λύτρωσης πλημμύρισε την ψυχή μου.

Ο Θεός μού μετέτρεψε το άγχος σε χαρά, την αβεβαιότητα σε βεβαιότητα, την αμφιβολία σε σταθερή και αυξανόμενη πίστη. Μια γλυκιά ικανοποίηση με γέμισε με την ουράνια χαρά της λύτρωσης. Ζούσα αυτό το εδάφιο που μου είχε δώσει η Ράξα για δικό μου και συνήθιζα πάντα να το λέω: «Χαρά μεγάλη γίνεται στον ουρανό για ένα αμαρτωλό μετανοούντα».

Πιστεύω ότι η απόφασή μου αυτή, να δεχθώ τον Χριστό προσωπικό μου Σωτήρα και Κύριο, συνέβαλε στη σωτηρία των εξ αίματος

(Συνέχεια στη σελίδα 18)

(Συνέχεια από τη σελίδα 17)

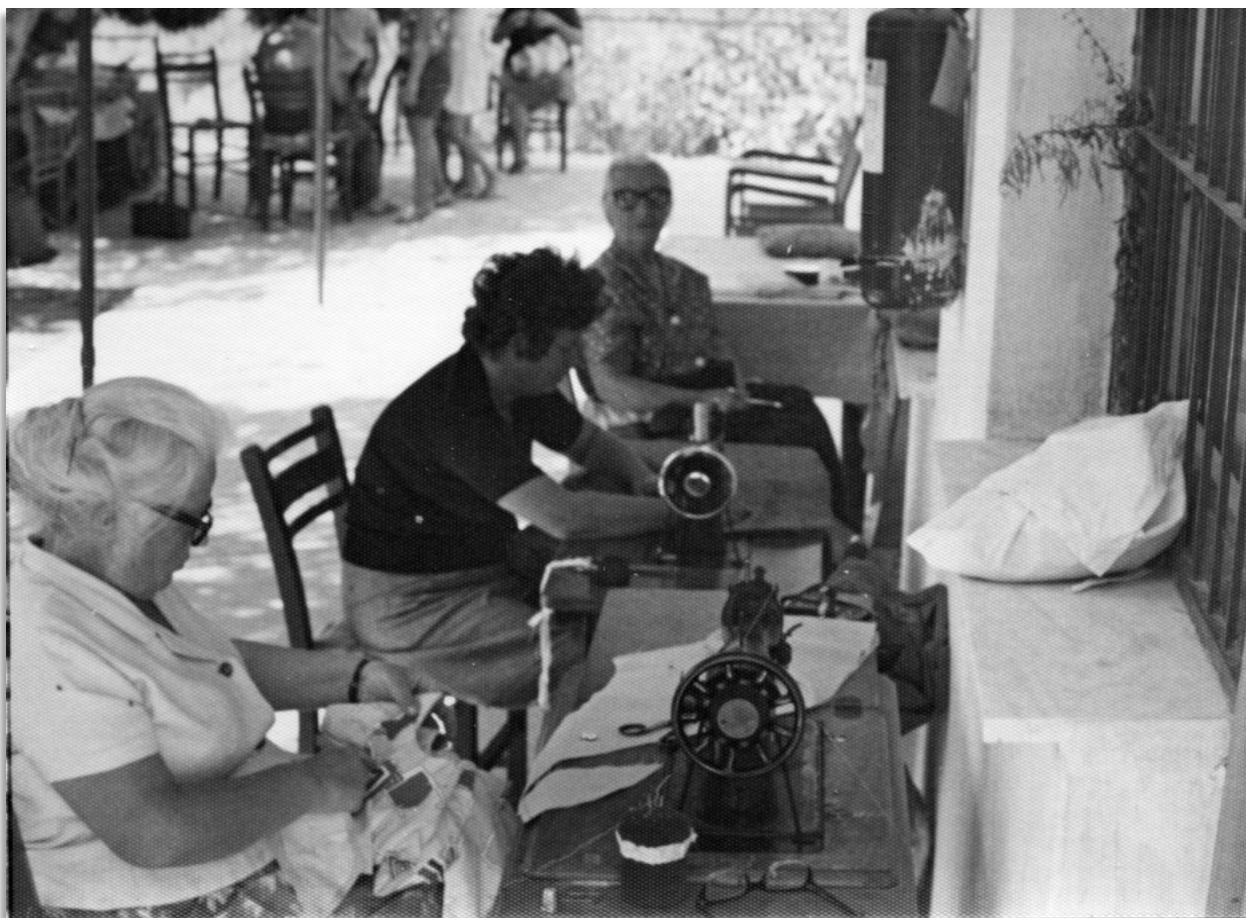
αδελφών μου και άλλων πολλών πολύτιμων ψυχών, ιδιαίτερα νέων, από την τοπική μας εκκλησία στο Αιγάλεω.

Γι' αυτό πιστεύω ότι η κατασκήνωση της Κοινωνίας των Εκκλησιών μας ήταν πραγματικά ένα θαυμάσιο χωράφι του Θεού, που ο Κύριος με το Λόγο Του και με τους δούλους Του έσπερνε τις αλήθειές Του στις καρδιές μας, καλλιεργούσε και μόρφωνε χαρακτήρες κατά το πρότυπο του Κυρίου μας Ιησού Χριστού.

συνεχίζεται από άλλους άξιους εργάτες του Ευαγγελίου, επάνω στις ίδιες αρχές και αξίες που ξεκίνησε. Η προσευχή μου είναι ο Θεός να στέλνει νέους και κατάλληλους δικούς Του εργάτες, που να υπηρετούν με αυταπάρνηση και ταπείνωση τις νέες ανάγκες των παιδιών και των εφήβων της καινούργιας γενιάς.

Τα στεφάνια και τις αμοιβές θα τις δώσει ο Κύριος εκείνη την ημέρα που θα μας καλέσει στην παρουσία Του.

Εκτός από την Ράξα, τον Φαφαλιό, τον

Γιατί ο Λόγος Του ο άγιος είναι Πνεύμα και Ζωή.

Είμαι πολύ ευγνώμων στον Κύριο για την κατασκήνωση, για τον πολύτιμο αυτό χώρο και για τον χρόνο που ο Κύριος μού έδωσε σε εκείνο το πνευματικό φυτώριο να σπαρθούν οι αλήθειες Του στην καρδιά μου, να μεγαλώσω και να μάθω τα θαυμαστά πράγματα του Θεού.

Η κατασκήνωση ήταν ένα θεόσταλτο δώρο στη ζωή μου. Και όχι μόνο στη δική μου, αλλά και σε αυτή των δύο άλλων σαρκικών αδελφών μου, καθώς και στη ζωή εκατοντάδων άλλων παιδιών, που ο Θεός είχε φέρει στην κατασκήνωσή μας. Γιατί και εκείνα στον ίδιο χώρο πήραν την απόφαση να δεχθούν τον Κύριο ως Σωτήρα τους και Κύριο της ζωής τους.

Ευχαριστώ τον Θεό που το έργο αυτό

Μπούσιο, αναμφίβολα υπήρξαν και σήμερα υπάρχουν και άλλοι πολλοί άξιοι εργάτες του Κυρίου, που αφιέρωσαν την ζωή τους και την διακονία τους στα χέρια του Θεού και Πατέρα μας, υπηρετώντας αγίους είτε πλένοντας πόδια, είτε ξενυχτώντας στην προσευχή, είτε πηγαίνοντας το δεύτερο το μίλι. Σ' αυτούς όλους ο δίκαιος Κριτής θα αποδώσει τα στεφάνια και τους επαίνους Του ανάλογα με την πιστότητα τους.

Πολλά θα μπορούσα ακόμη να γράψω, αλλά επιφυλάσσομαι -αν ο Θεός επιτρέψει και ζούμε- να τα μοιραστώ μαζί σας... στην επέτειο για τα 100 χρόνια της κατασκήνωσης. Αλλιώς θα τα πούμε στην... εκδρομή, όπως έλεγε ο αξέχαστος δάσκαλός μου στο Βιβλικό Σχολείο μας Γιώργος Φερεντίνος.

Σούνιο 2008

Αρώτησα και άψωσά της προσευχής φτερούγα,
αν και ετούτη τη χρονιά το μούρμουρο του πεύκου,
τη προσευχή θ' αρμάτωνα στ' ανήφορου τη ρούγα,
Σ' ασπρόμαλλη μια συντροφιά τ' απόμαχου του γέρου;

Θα 'μουν και θ' ανηφόριζα τη φιδωτή τη στράτα
κι απ' τη βεράντα του Θεού, τρικάρτο καράβι,
πες του Θησέα θα 'βλεπα, θαλασσινό το διάβα
τ' Αιγαία κλάψα θρηνητού αμνήμορου σημάδι;

Κι ως κατηφόριζα αργά της μνήμης βοσκοτόπι,
γύρισα απλά το βλέμμα μου, δωρόθεο το γέμμα.
Κι αγκάλιασα με τη καρδιά Ακρόπολης μετώπη.
Αγάλιασε το γαίμα μου. Σ' ευχαριστώ Πατέρα!

Πάμε στο Σούνιο!

Κώστας Βάγιας, Καλαμάτα

Στα ενενήντα της χρόνια, η αδελφή Κατερίνα (Τσαχαγέα - Μπάκα, μέλος της Ελεύθερης Ευαγγελικής Εκκλησίας Καλαμάτας), μου εξέφρασε για πρώτη φορά έναν καημό αλλά και πόθο της ταυτόχρονα:

«Από το 1958 (65 χρόνια μέχρι σήμερα), ανήκω στην εκκλησία του Κυρίου. Και να φανταστείς ότι, παρόλο που τα παιδιά μου τα έστειλα, εγώ δεν αξιώθηκα ποτέ να πάω σε αυτόν τον τόπο, στο Σούνιο».

Ήταν λόγια αβίαστα και ανυπόκριτα, που δύσκολα ακούγοντάς τα μπορείς να αδιαφορήσεις.

Η ανάγκη να πραγματοποιηθεί η επιθυμία της αυτή άμεσα ήταν επιτακτική. Έπρεπε να προλάβει. Όσο πλησίαζαν οι μέρες όμως, υπήρχε μια διστακτικότητα, μια ανησυχία μήπως δεν μπορέσει να ανταποκριθεί στο πρόγραμμα των Οικογενειών (εκεί μέσα στον Αύγουστο), μήπως την εγκαταλείψουν οι δυνάμεις της.

«Πάμε! Ο Κύριος είναι μαζί μας, Αυτός θα σου δώσει σθένος».

Έτσι και έγινε. Εκείνος της έδωσε δύναμη.

Το πρόγραμμα της Συνάντησης Οικογε-

νειών τον Αύγουστο του 2022, ήταν κάθε μέρα πλούσιο από τον Λόγο του Θεού, από πνευματικές εμπειρίες, ομολογίες, συζητήσεις, ξεναγήσεις, αναμνήσεις, ιδίως μεγαλύτερων αδελφών, καθώς και των παιδιών τους, που κάποτε και εκείνα έπαιζαν κάτω από τα ίδια πεύκα.

Αλλά, πώς γίνεται να μην αναφερθούν και τα υπόλοιπα, αφού συμπληρώνουν την όλη εικόνα; Από την μία, παντού επικρατούν καθαριότητα, αυστηρές προδιαγραφές και τήρηση των υγειονομικών κανόνων, καθώς και άριστα παρασκευασμένο φαγητό. Από την άλλη, είναι ένας άλλος 'αθέατος κόσμος', με συνεχώς βελτιούμενες υποδομές, συντηρήσεις εγκαταστάσεων, εξοπλισμού και μηχανημάτων, αλλά και πρόληψης και υγειονομικής ασφάλειας. Ένας κόσμος που συνεχώς συναγωνίζεται τον εαυτό του. Ένας καθημερινός αγώνας.

Οι μέρες πέρασαν. Ήταν μέρες γεμάτες, που σου ανοίγουν την όρεξη για ακόμα περισσότερες. *«Πάμε!»*. Τελευταία μέρα. Τελευταίο λεπτό, επιβιασμένοι στο αυτοκίνητο για το ταξίδι της επιστροφής, η αδελφή μου η Κατερίνα ζήτησε να προσευχηθεί. Και ήταν μια προσευχή της οποίας τα λόγια με λύγισαν.

Ήταν λόγια ευχαριστίας και ευγνωμοσύνης στον Κύριο, που χάρισε στα παιδιά Του αυτόν τον τόπο, το Σούνιο, και για την διακονία της κατασκήνωσης που άρχισε πριν 80 χρόνια. Ήταν λόγια ευχαριστίας για τους αδελφούς και τις αδελφές, που τόσα χρόνια προσφέρουν αγόγγυστα υπηρεσία σε αυτόν τον τόπο.

«Πάμε, και αν ο Κύριος επιτρέψει να ζούμε και το επόμενο καλοκαίρι, να του ζητήσουμε να σου ξαναδώσει το ίδιο σθένος, ώστε να ξανάρθεις, αδελφή μου».

Και σε όλους εμάς τους νεότερους, συνεργούς στο χωράφι του Κυρίου, να μας δίνει θέληση να το αγαπάμε, να προσφέρουμε και να το υπηρετούμε.

«Πάμε πάνω στο Σούνιο, για να πεθάνουμε για όλους και για όλα και να ζήσουμε με τον Κύριο. Είθε να μας έπαιρνε από κει στον Ουρανό!».

(Από το βιβλίο «ΕΠΕΣΕ Ο ΔΥΝΑΤΟΣ»,
Κώστας Μεταλληνός,
Η ζωή, το έργο και η διδασκαλία του,
Κεφάλαιο ΙΕ' σελ. 95)

Στον μόνο σοφό Θεό

Πάυλος Ντεμίρης

Ο γδόντα χρόνια κατασκήνωσης!
Στην αρχή μέναμε σε σκηνές εκείνα τα πρώτα χρόνια. Οι εν Χριστώ αδελφοί των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών της Ελλά-

χωριό Τραγανό νομού Ηλείας. Ο Θεός τους χάρισε έξι παιδιά.

Τον πατέρα μου, που εργαζόταν ως αγρότης, όλοι τον έπαιρναν στα αμπέλια τους ως πρωτεργάτη μαζί με άλλους εργάτες για να τα σκαλίζουν και να τα περιποιούνται. Μαζί με

δας και του εξωτερικού μας αγκάλιασαν με την αιώνια αγάπη και με την αγάπη του Χριστού μας.

Πριν από 90 χρόνια άρχισε το έργο του ο Κύριός μας σε αυτό το μικρό χωριό, τα Καμίγια Αχαΐας. Ο πατέρας μου Γιώργος, από νέος στην ηλικία ενωμένος με τον Θεό, ψάχνοντας γι' Αυτόν, αφέθηκε στα χέρια Του όταν διάβασε το Ευαγγέλιο. Μελετώντας τον Λόγο του Θεού, είδε την ανοικτή αγκαλιά του Κυρίου μας, στον οποίον και παραδόθηκε με όλη του την καρδιά. Από τότε υπηρέτησε το έργο του Χριστού μας και του Ευαγγελίου του στο χωριό μας και στα γύρω χωριά.

Ο Κύριός μας του χάρισε ως πρώτο καρπό την αδερφή του Ιωάννα, η οποία και παντρεύτηκε τον αγαπητό αδερφό από την εκκλησία της Αλκιβιάδου Γιάννη Τακουνάκη.

Ο πατέρας μου παντρεύτηκε την αγαπητή εν Χριστώ Ευγενία Παρασκευοπούλου από το

την αζίνα του και το σακίδιό του με λίγο κολατσιό, είχε πάντα μαζί του και την Αγία Γραφή. Όταν κάθονταν να ξεκουραστούν και να φάνε, μαζεύονταν γύρω του οι εργάτες και τους διάβαζε από τον Λόγο του Θεού. Όλοι θαύμαζαν και χαιρόντουσαν για αυτά που άκουγαν και πολλοί πίστεψαν.

Κατά το σούρουπο, ο πατέρας μου ψάρευε στη θάλασσα με ένα μικρό στρογγυλό δίχτυ, το πεζόβολο, με το οποίο έκανε καλές ψαριές. Πολλά ψάρια τα μοίραζε σε φτωχές οικογένειες και με αυτό τον τρόπο έφερνε το μήνυμα της αγάπης του Χριστού. Από αυτή την διακονία πολλές ψυχές πίστεψαν.

Αυτές οι ψυχές του αγρού και της θάλασσας πρώτα έδωσαν την καρδιά τους στον Κύριο και μετά συνδέθηκαν με τη μικρή Εκκλησία. Η συνάθροιση γινόταν στο σπίτι του πατέρα μου για πολλά χρόνια, κάθε Τετάρτη βράδυ, Παρα-

(Συνέχεια στη σελίδα 22)

(Συνέχεια από τη σελίδα 21)

σκευή βράδυ, Κυριακή πρωί και απόγευμα. Είχαμε και Κυριακό Σχολείο, το οποίο παρακολουθούσαν πολλά παιδιά αδελφών.

Πολλές φορές γινόταν συζήτηση για την κατασκήνωση στο Σούνιο, κάπου έξω από την Αθήνα. Η δασκάλα μας στο Κυριακό μάς ρώτησε αν θέλουμε να πάμε. Όλα τα παιδιά το καλοσκεφτήκαμε και δηλώσαμε συμμετοχή.

Και όταν ήρθε το καλοκαίρι του 1956, κάποιο πρωινό, πολύ νωρίς, σηκωθήκαμε και ετοιμάσαμε τα ρούχα μας μέσα σε κούτες. Μας πήγαν στην Πάτρα, στο σταθμό του τρένου. Το τρένο θα ερχόταν από την άλλη άκρη της Πε-

μα:

Ύμνος 513: Κουραστήκαμε πια να κοιμόμαστε φτάνει,

Ύμνος 457: Δέντρα θάμνοι και αγριολούδα,

Ύμνος 308: Ο ήλιος βασιλεύει,

Ύμνος 533: Ο ήλιος να απ' τα βουνά,

Ύμνος 199: Πες μου και πάλι για κείνον,

Ύμνος 145: Θέλεις να γίνεις παιδί του Θεού και άλλους πολλούς.

Περνώντας μέσα από την πόλη της Αθήνας και από άλλα χωριά μέχρι να φτάσουμε στην κατασκήνωση του Σουνίου, δεν σταματή-

λοποννήσου. Μέσα στο τρένο συναντήθηκαν παιδιά από τις εκκλησίες της Καλαμάτας, της Αμαλιάδας, του Τραγανού, από τα Καμίνια, την Πάτρα και το Αίγιο. Θυμάμαι ότι ο ελεγκτής του τρένου ήταν αγαπητός μας αδερφός εν Χριστώ, ο Μηνάς Ματσούκας, ο οποίος μας συμπαραστεκόταν στις ανάγκες μας, καθώς ταξιδεύαμε επί οκτώ ώρες μέχρι την Αθήνα.

Εκεί μας παρέλαβαν με αγάπη οι αδελφοί από την εκκλησία της Αλκιβιάδου, όπου και διανυκτερεύσαμε. Την άλλη μέρα, καθώς μαζεύτηκαν τα παιδιά από όλες τις εκκλησίες της Ελλάδος, της Αθήνας και του Πειραιά, ήρθαν φορτηγά αυτοκίνητα χωρίς σκεπή και ανεβήκαμε μαζί με τις κούτες μας.

Σε φάλαγγα το ένα φορτηγό πήγαινε πίσω από το άλλο. Μόλις αναχωρήσαμε, αμέσως άρχισαν οι ύμνοι. Μερικούς που θυμάμαι ακό-

σαμε να ψέλνουμε και να αλαλάζουμε με μεγάλη χαρά Χριστού.

Εκεί μας περίμενε η πολύ αγαπητή μας αρχηγός Ελένη Ρημάκη, η Ράξα, η οποία κρατούσε στα χέρια της ένα μεγάλο κατάλογο με τα ονόματα όλων των παιδιών. Μας φώναζε τον καθέναν με το όνομά του κατά ηλικίες και μας παρέδιδε στους αγαπητούς ομαδάρχες μας.

Εμένα με έβαλαν στην πρώτη ομάδα μαζί με τα μικρά παιδιά, καθώς η ηλικία μου ήταν μόλις 6 χρονών. Ομαδάρχισσα είχα την πολύ αγαπητή μας εν Χριστώ αδερφή Βαρβάρα Καραουλάνη, η οποία μας πήγε στη σκηνή που θα μέναμε. Δεν είχε κρεβάτια ή ράντζα, αλλά κοιμόμασταν κάτω, στο πανί που είχε η σκηνή σαν δάπεδο.

Ήταν πολλές οι σκηνές, γύρω από μια

(Συνέχεια στη σελίδα 23)

(Συνέχεια από τη σελίδα 22)

μεγάλη σκηνή όπου ήταν η τραπεζαρία. Απέναντι ήταν το υπαίθριο μαγειρείο, με δύο καζάνια φτιαγμένα από κομμένα βαρέλια. Σε αυτά μαγείρευαν ακουμπισμένα πάνω σε πέτρες. Από κάτω έκαιγε φωτιά από ξύλα. Μάγειρες ήταν ο αδερφός Απόστολος Προυσσαέας και ο εξ αίματος αδελφός του, αν θυμάμαι καλά.

Πιο κάτω συνεχόμενα ήταν τα υπαίθρια πλυντήρια, όπου πολλές αδερφές μάς έπλεναν τα ρούχα στο χέρι. Και μαζί με τη Ράξα, έπλεναν και εμάς τα μικρά παιδιά.

Παρά τις δύσκολες καταστάσεις, στην χωρίς περιφραξη κατασκήνωσή μας κάθε πρωί

σα να βοηθήσω στις ανάγκες που είχε η κατασκήνωση και ειδικά στο μαγειρείο, που τη χρονιά εκείνη μάγειρας ήταν ο αγαπητός μου φίλος Μίμης Χουλιάρας από την εκκλησία της Καλαμάτας.

Ο Μίμης βοηθούσε πολύ καλά τις αδερφές στην παρασκευή του φαγητού και όλοι μαζί συνεργαζόμασταν για την τελειοποίηση των φαγητών. Χαρακτηριστικά θυμάμαι το απογευματινό με το ωραίο κέικ, τις φέτες ψωμιού με μαρμελάδα και το βραδινό φαγητό.

Οι εργασίες μας γίνονταν με κόπο και μόχθο, καθώς έπρεπε τα φαγητά να είναι έτοιμα στις ώρες τους για να φάνε τα παιδιά

από πολύ νωρίς, ξεκινούσαμε την ημέρα μας με μελέτη του Λόγου του Θεού και προσευχές.

Το μεσημέρι, κάτω από τα πεύκα, είχαμε κατηχητικό με μελέτη του Λόγου του Θεού και προσευχές. Και το βράδυ, προτού κοιμηθούμε, μελέτη του Λόγου του Θεού από τους ομαδάρχες μας και πολλές προσευχές από εμάς τα παιδιά.

Η αγάπη, η χαρά και η ειρήνη του Κυρίου μας κυριαρχούσε στις καρδιές μας και στα όριά μας. Τότε η κάθε περίοδος διαρκούσε ένα μήνα. Εμένα με τη χάρη του Θεού και την συγκατάβαση των γονέων μου και του αδερφού μου, με κρατούσαν και τις τρεις περιόδους, δηλαδή τρεις μήνες.

Πήγαινα συνέχεια στην κατασκήνωση. Στην ηλικία των 14 χρόνων, αφού είχαν γίνει πλέον και τα κτίρια, μου είπαν πως θα μπορού-

και το προσωπικό, που πολλές φορές ξεπερνούσαν τα διακόσια άτομα.

Η χαρά όλου του προσωπικού ήταν μεγάλη, καθώς βλέπαμε και ακούγαμε τα παιδιά να ψέλνουν και να υμνούν τον Θεό μας. Εμείς το προσωπικό πάντα είχαμε ευκαιρίες να καθόμαστε μαζί με τα παιδιά, να ψέλνουμε και να υμνούμε τον Θεό και να ακούμε το κήρυγμα από τον Λόγο του Θεού.

Έτσι περνούσαν οι μέρες μας με χάρη, σοφία και δύναμη από την παρουσία του Κυρίου μας Ιησού Χριστού ανάμεσά μας.

Στα 27 μου χρόνια, υπηρετούσα στο έργο της κατασκήνωσης κατά την περίοδο των οικογενειών. Καθώς εργαζόμουν στην κουζίνα σε μία μεγάλη λαμαρίνα τηγανίζοντας αυγά, είδα στην κλούβα, εκεί που κόβαμε τα ψωμιά, μια

(Συνέχεια στη σελίδα 24)

(Συνέχεια από τη σελίδα 23)

κοπέλα που με χαρά και αφοσίωση καθάριζε

της μικρής εκκλησίας Καμινίων, αναχώρησε για τον Κύριο, ανέλαβα με την Χάρη του Κυρί-

μέσα-έξω την κλούβα. Πήγα για ένα λεπτό κοντά της, τη χαιρέτησα και της είπα αν θέλει να παντρευτούμε. Μου είπε ναι, της είπα να το πούμε στους γονείς μας. Μετά από τρεις μήνες

ου μας τη μικρή εκκλησία εδώ στο χωριό, που εξυπηρετεί και τα γύρω χωριά. Ανέλαβα επίσης και την διακονική συμπαράσταση και σε άλλες Ελεύθερες Ευαγγελικές Εκκλησίες και μεμονω-

με την Χάρη του Θεού παντρευτήκαμε. Ο Κύριος μας χάρισε έξι παιδιά, με τα οποία όλοι μαζί πηγαίναμε για το έργο της κατασκήνωσης.

Καθώς ο πατέρας μου Γιώργος, ποιμένας

μένους αγαπητούς αδελφούς.

Δεν παύουμε να συμπαραστεκόμαστε στο έργο της κατασκήνωσης με διάφορους τρό-

(Συνέχεια στη σελίδα 25)

(Συνέχεια από τη σελίδα 24)

πους, όπως και σε κάθε άλλο έργο για τη δόξα του Κυρίου.

Εδώ και μερικά χρόνια η κατασκήνωση, με την χάρη του Κυρίου μας, έχει αποκτήσει σύγχρονα σκευή και συσκευές μαγειρέματος και ψησίματος, με ψυγεία και καταψύκτες. Πάντα προσευχόμαστε στο Θεό και Πατέρα μας να στείλει εργάτες στο έργο Του. Άλλοι εκοπί-ασαν κι εμείς μπαίνουμε στους κόπους τους.

Είναι ανάγκη να τονίζονται στα παιδιά μας οι ανάγκες του έργου του Χριστού, στα Κυριακά Σχολεία και στα σπίτια μας, από τους δασκάλους και εμάς τους γονείς.

Φέρνουμε στη μνήμη μας τα χιλιάδες

σε αυτή την κατασκήνωση. Σήμερα είναι οικογενειάρχες, άλλοι με παιδιά και άλλοι με εγγό-νια. Υπάρχουν και σήμερα αδελφοί και αδελ-φές που αγάπησαν αυτό το έργο και εργάζονται ακούραστα με σοφία Θεού και σύνεση, ώστε να αντιμετωπίζονται οι δυσκολίες και να λύνο-νται τα προβλήματα.

Η αγάπη και η χαρά μας είναι μεγάλη για τα πολλά παιδιά που έδωσαν την καρδιά τους στο Χριστό και μένουν πιστά μέχρι σήμερα. Προσευχόμαστε και για εκείνα τα παιδιά που ακόμα δεν έδωσαν την καρδιά τους στον Χρι-στό, το Πνεύμα το Άγιο να τα εξασφαλίσει στην αιώνια αγάπη του Θεού μας για την αιώ-νια σωτηρία τους.

παιδιά και αδελφούς από την Ελλάδα και το εξωτερικό, που πέρασαν και περνούν από αυτό το βουνό της Μεταμόρφωσης στο Σούνιο. Θυ-μόμαστε τους πολλούς αγαπητούς αδελφούς μας, υπηρέτες του λόγου, που έρχονταν τις Κυ-ριακές και άλλες ημέρες από αδελφικές εκκλη-σίες, φέρνοντας το μήνυμα της αγάπης του Κυ-ρίου μας Ιησού Χριστού στα παιδιά, στα συνέ-δρια των νέων, στα συνέδρια των οικογενειών, στα συνέδρια των πρεσβυτέρων των εκκλη-σιών.

Ευχαριστούμε το Θεό και Πατέρα μας και τον Κύριό μας τον Ιησού Χριστό, που το έργο αυτό της κατασκήνωσης δεν σταμάτησε μέχρι σήμερα, παρά τις δυσκολίες και τα προ-βλήματα.

Ο Κύριός μας έβγαλε μέσα από αυτά τα 80 χρόνια υπηρέτες του Έργου και του Λόγου Του, αδέρφια που υπηρετούν από μικρά παιδιά

Και από τις πολύτιμες προτροπές της επι-στολής του Ιούδα εδάφια 20-25:

«Εσείς, όμως, αγαπητοί, ενώ θα εποικο-δομείτε τον εαυτό σας επάνω στην αγιότατη πί-στη σας, προσευχόμενοι εν Πνεύματι Αγίω, φυ-λάξτε τον εαυτό σας στην αγάπη του Θεού, προ-σμένοντας το έλεος του Κυρίου μας Ιησού Χριστού σε αιώνια ζωή. Και άλλους μεν να ελε-είτε, κάνοντας διάκριση· άλλους, δε, να διασώ-ζετε με φόβο, αρπάζοντάς τους από τη φωτιά, μισώντας και τον μολυσμένο από τη σάρκα χι-τώνα. Σ' αυτόν, όμως, που μπορεί να σας φυλά-ξει άπταιστους, και να σας στήσει μπροστά στη δόξα του, χωρίς ψεγάδι, με αγαλλίαση, στον μό-νο σοφό Θεό, τον Σωτήρα μας, ας είναι δόξα και μεγαλοσύνη, κυριαρχική δύναμη και εξουσί-α, και τώρα και σε όλους τούς αιώνες. Αμήν».

Με αγάπη Χριστού,
ο ελάχιστος

Νοσταλγία

Βαρβάρα Παπαβασιλείου - Κρανιώτη

Θύμησες γλυκές και ανάμνησες νοσταλγικές στο άκουσμα της φράσης «Μαργαριτάρι του Σουνίου», που δεν είναι μόνο μια κατασκήνωση, αλλά κάτι πολύ περισσότερο, πολύ ση-

το πέρασμα.

Ωρα υμνωδίας, ώρα προσευχής, ώρα διδασκαλίας, ώρα συναναστροφής, ώρα παιχνιδιού, ώρα ψυχαγωγίας. Κάθε σπιθαμή γης και μια ανάμνηση.

Σε τούτον τον ευλογημένο τόπο που σε

μαντικότερο για όποιον πέρασε από εκεί.

Αναζωογόνηση του σώματος, θεραπεία της ψυχής, ανάταση του πνεύματος, καθώς υψηλού διαμετρήματος προσωπικότητες πέρασαν από εκεί, για να σε σφραγίσουν ανεξίτηλα για μια ζωή.

Διάχυτη η παρουσία του Πνεύματος του Θεού πλημμύριζε τον χώρο πάντοτε και το αισθανόσουν μέχρι τα μύχια της ψυχής σου. Ό,τι ρουφούσες εκεί για να σβήσεις τη δίψα σου, σ' ακολουθούσε μέχρι το επόμενο καλοκαίρι, μέχρι την επόμενη φορά.

Πόσες ευχάριστες και γεμάτες με τη δύναμη και τη χάρη του Θεού ώρες πέρασες εκεί, όπου το απέραντο γαλάζιο της θάλασσας σμίγει με το γαλάζιο τ' ουρανού και ο αρχαίος ναός στέκει ακλόνητος στου πανδαμάτορα χρόνου

τραβούσε σαν μαγνήτης και σ' έκανε να τον αγαπήσεις, πόσες ψυχές αγγίχτηκαν από τη Χάρη του Θεού και επέστρεψαν στα ίδια άλλοι άνθρωποι, διαφορετικοί!

Για τους παλιούς κατασκηνωτές, στους οποίους και ανήκω, επιφύλαξε ο Θεός την ευτυχία να γνωρίσουν από κοντά σπουδαίους ανθρώπους. Ποιος δεν θυμάται την αείμνηστη Ελένη Ρημάκη, μια ιδιαίτερα προικισμένη προσωπικότητα και κατάλληλη για το έργο της κατασκήνωσης που ακάματα κατεύθυνε και συντόνιζε, καθώς οι κατασκηνωτικές περίοδοι διαδέχονταν η μία την άλλη!

Ποιος μπορεί να μη μνημονεύσει το ζεύγος Γιώργου και Σοφίας Μπούσιου. Αξέχαστος ο αείμνηστος Γιώργος με την πολυσχιδή

(Συνέχεια στη σελίδα 27)

(Συνέχεια από τη σελίδα 26)

δράση του ανάμεσα στα παιδιά και την υπευθυνότητά του για τα γκρουπ των Γερμανών επισκεπτών, ιδιαίτερα μετά την κατασκευή του ξενώνα 'Χάρις'!

Πόσο επίκαιρα τα τραγούδια του «Μεσ' στο καιρού το πέλαγος το πλοίο πάει μπροστά, σε κύματα σε θυέλλες με φως ή σκοτεινιά» και ακόμα «Σαν τον Πέτρο κι εμέ, δυνατά κράτει με, μεσ' στο κύμα να μη βυθιστώ»!

Να μιλήσω για τον αείμνηστο Σπύρο Πορτινό. Αξέχαστη η βραδινή συντροφιά στη βεράντα στα συνέδρια των οικογενειών, κάτω

Χαρίλαου και Ειρήνης Γεωργιάδη, τα μέλη της Επιτροπής Νεολαίας στα αξέχαστα Συνέδρια Νεολαίας, όταν το Πνεύμα του Θεού άγγιζε τόσες καρδιές.

Αργότερα, το ζεύγος Αντώνη και Σοφίας Περιάλη, καθένας στο πόστο του επωμίστηκε το έργο των κατασκευαστικών προγραμμάτων, τη λειτουργία του ξενώνα, τις ανακαινίσεις και συντηρήσεις των κτιρίων, που είναι πλέον υποδειγματικά δομημένα και λειτουργούν με υψηλές προδιαγραφές.

Αλλά ξεχνιέται ο Ιορδάνης Χάλκος, εμβληματική μορφή και αυτός για τους παλιούς

από τον έναστρο ουρανό, όπου η μέρα έκλεινε με πολύτιμα μηνύματα μέσα από τον Λόγο του Θεού.

Αργότερα τη συντροφιά αυτή συμπλήρωνε η πρωινή συμμαλέτη στον χώρο του ξενώνα, όπου με το θρόισμα των πεύκων ερχόταν κι έδενε το θρόισμα της ψυχής μας για τον Λυτρωτή.

Και πόσες άλλες μορφές περνούν μπροστά μας, φτιάχνοντας το παζλ των μεγάλων μορφών της κατασκήνωσης.

Η αείμνηστη Μαρίκα Σιαμπάνη που, καθώς έκλινε η μέρα, «μες στις νυχτιάς την όμορφη σιγή έστελνε σ' Εκείνον γλυκιά προσευχή».

Το ζεύγος Θάνου και Καίτης Καρμπόνη,

που τον γνώρισαν, πιστός φύλακας των εγκαταστάσεων όταν εμείς φεύγαμε;

Ας μην μακρηγορήσω άλλο, όμως οι νέες γενιές οφείλουν να γνωρίσουν το παρελθόν αυτού του έργου που βλέπουμε σήμερα να έχει καρποφορήσει. Αγρός που ο Κύριος φύτεψε. Εκείνος επέλεξε ανθρώπους να υπηρετήσουν και στον Οποίο ανήκει όλη η δόξα, η τιμή και ο έπαινος.

Δεν μπορούμε ν' αποφύγουμε να μιλήσουμε για 'παλιούς καλούς καιρούς'. Όμως ο Θεός μας είναι ο αυτός χθες και σήμερα και στους αιώνες και μπορεί να εγείρει αναστήματα πνευματικά που θα εργαστούν -και ευτυχώς υπάρχουν- με καρδιά ειλικρινή και καθαρά χέρια στον αγρό Του.

Ένας θεόσταλτος φίλος

Θάνου Καρμπόνη,
από το βιβλίο του «Το μαργαριτάρι του Σουνίου»

Στα χρόνια της Γερμανικής Κατοχής, είχε αποκλειστεί στην Ελλάδα ο ελληνοαμερικανός ιεραπόστολος Κυριάκος-Παύλος Υφαντίδης. Πόντιος στην καταγωγή, έφυγε από τον Πόντο

έφυγε για τις Η.Π.Α., κουβαλώντας μαζί του μνήμες, φωτογραφίες, φωτεινές διαφάνειες που είχε πάρει στη διάρκεια της Κατοχής, αλλά και τη φλόγα της αγάπης από τον Χριστό να βοηθήσει.

Ήταν ένθερμος, φλογερός κήρυκας του

κατά την γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου από τους Τούρκους.

Κατέφυγε στη Ρωσία και στην Άπω Ανατολή και, μετά από απερίγραπτες περιπέτειες, στις Ηνωμένες Πολιτείες. Σπούδασε Θεολογία, απέκτησε την αμερικανική υπηκοότητα και ήρθε ως αμερικανός ιεραπόστολος στην Ελλάδα, συνεργαζόμενος με τις Ελεύθερες Ευαγγελικές Εκκλησίες.

Εδώ, μετά την είσοδο της Ελλάδας στον πόλεμο και το σπάσιμο του μετώπου, αποκλείστηκε. Έζησε τα χρόνια της μαύρης Κατοχής, της πείνας, των εκτελέσεων, των κατατρεγμών, μα και τον ηρωικό αγώνα του ελληνικού λαού να επιζήσει. Ώσπου ήρθε η ώρα του Θεού.

Ανάμεσα στις Η.Π.Α. και στον Άξονα, έγινε, διαρκούντος του πολέμου, η συμφωνία ανταλλαγής πληθυσμών. Ο Κυριάκος Υφαντίδης ανταλλάχτηκε ως αμερικανός υπήκοος και

Ευαγγελίου, παραστατικότατος στο κήρυγμά του, πνευματικότατος, άνθρωπος καρδιάς και συναισθήματος. Μπορούσες να τον δεις να κλαίει κηρύττοντας. Ζούσε με θέρμη ό,τι με στεντόρεια φωνή κήρυττε.

Στην Αμερική δραστηριοποιήθηκε για τη σωτηρία της Ελλάδας. Έγινε Γενικός Γραμματέας της Επιτροπής Βοήθειας για την επιβίωση του ελληνικού λαού, που ανέλαβε την αποστολή δεμάτων ρουχισμού και τροφίμων με την επωνυμία CARE.

Ίδρυσε την Αμερικανική Ιεραποστολή για τους Έλληνες, της οποίας υπήρξε το κύριο, δραστήριο πρόσωπο, ως Γενικός Γραμματέας, με Πρόεδρο τον αξιόλογο Αμερικανό Δρα Γιόζεφ Έβανς και Αντιπρόεδρο έναν άλλο αξιόλογο Αμερικανό, τον Δρα Έντμαν, διευθυντή της Βιβλικής Σχολής του Wheaton College,

(Συνέχεια στη σελίδα 29)

(Συνέχεια από τη σελίδα 28)

Illinois.

Με την ιδιότητά του αυτή συγκέντρωσε βοήθειες από τις Ευαγγελικές Εκκλησίες της Αμερικής και του Καναδά για τις Κατασκηνώσεις των Ελεύθερων Ευαγγελικών Εκκλησιών.

Στο Τορόντο του Καναδά είχε εκπρόσωπό του τον φιλέλληνα πάστορα Σύνδνεϋ Κερ. Μαζί επισκέφτηκαν κατ' επανάληψη την Ελλάδα. Ο Κυριάκος έστειλε άφθονα και πολύτιμα για την εποχή βοηθήματα, με τα οποία εφοδιάσε τη σχεδόν γυμνή και ρακένδυτη Κατασκήνωσή μας. Έστειλε σκηνές, κρεβάτια εκστρα-

συνδυάζει την εξοχή, τη θάλασσα, το βουνό, τα δένδρα, να διαθέτει νερό και να έχει σχετικά κοντά τον τόπο ανεφοδιασμού της. Η αναζήτηση του κατάλληλου χώρου ήταν μεγάλο πρόβλημα, που είχε επωμιστεί κυρίως η Ράξα, μα και άλλοι στην Κατασκήνωση. Πολλές φορές είχαμε αντιμετωπίσει την εχθρότητα των ιδιοκτητών του χώρου ή των γειτόνων. Υψώναμε σαν τον ψαλμωδό τους οφθαλμούς μας προς τα όρη, με το ερώτημα-στεναγμό της ψυχής: «Πόθεν θέλει έλθει η βοήθειά μας;».

Και η βοήθειά μας ήλθε ωραία, υπέροχη, απίθανα θαυμαστή, «από του Κυρίου του ποιή-

τείας, σκεπάσματα, ρουχισμό, τρόφιμα και άλλα.

Ήταν το χέρι της αγάπης του Θεού που βοηθούσε αφειδώς αυτούς που ελπίζανε σ' Αυτόν. Μπορούσαμε τότε να ανακράξουμε:

«Ο Κύριος είναι πέτρα μου και φρούριό μου και ελευθερωτής μου. Θεός μου, βράχος μου, επ' Αυτόν θέλω ελπίζει, η ασπίς μου και το κέρας της σωτηρίας μου, ο υψηλός πύργος μου» (Ψαλμός ιη' 2).

«Έστησεν επί πέτραν τους πόδας μου, εστερέωσε τα βήματά μου και έβαλε εν τω στόματί μου άσμα νέον, ύμνον εις Θεόν ημών» (Ψαλμός μ' 2, 3).

«Το ποτήριό μας υπερχειλίζει» (Ψαλμός κγ' 5).

Τώρα η Κατασκήνωση ευημερούσε, δεν επένετο. Αλλά το θέμα του χώρου ήταν ζωτικό. Δεν ήταν εύκολο να βρει κανείς τόπο που να

σαντος τον Ουρανό και την Γη» (Ψαλμός ρ-κά').

Γνωρίσαμε την ανάγκη μας πρώτα στον Θεό του Ουρανού και της Γης, τους σκοπούς του οποίου υπηρετούσε η Κατασκήνωση. Έπειτα στο φίλο και αδελφό εν Χριστώ, Κυριάκο-Παύλο Υφαντίδη. Η απάντησή του ήταν: Ψάξτε για τόπο! Το πράγμα όμως δεν ήταν εύκολο. Ρωτούσαμε παντού. Η Ράξα με την Αλκμήνη Μεταλληνού και άλλους βγήκαν σεργιάνι. Όπου βουνό, όπου θάλασσα, όπου ακτή στην Αττική, την έψαξαν χωρίς αποτέλεσμα.

Όσπου ήρθε η ώρα του Θεού. Στο Σούνιο, πιο πέρα από εκεί που τα τελευταία χρόνια είχαμε την Κατασκήνωση, απέναντι από την ταβέρνα και στάση λεωφορείων Γκίνη, είχε ε-ξοχικό ο άλλοτε διευθυντής του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων Θεμιστοκλής Λα-

(Συνέχεια στη σελίδα 30)

(Συνέχεια από τη σελίδα 29)

λιώτης. Ήταν και αυτός πνευματικός καρπός του Κώστα Μεταλληνού και μέλος της Ελεύθερης Ευαγγελικής Εκκλησίας Αθηνών (Αλκιβιάδου 3) και με την σύζυγό του, την αξέχαστη Κατερίνα, μια αρχοντοκυρά, ήσαν φιλοί της Κατασκήνωσης.

Ο Θεμιστοκλής είχε χόμπι του το κυνήγι. Κυνηγούσε στο γειτονικό δάσος-δρυμό, καμιά διακοσαριά μέτρα πάνω από το δημόσιο δρόμο που ανήκε κατά κυριότητα στον ομογενή από τη Ρουμανία και εθνικό ευεργέτη Αλέξανδρο Σούτσο. Και αυτός κυνηγούσε εκεί, γιατί το δάσος είχε θήραμα καλό, λαγούς, τρυγόνια, ορτύκια και άλλα. Ήταν πέρασμα αποδημητικών πουλιών.

Την περιοχή, μεγάλη σε έκταση, με παραχωρητήρια του Υπουργείου Οικονομικών, την είχε το Δημόσιο παραχωρήσει στον Αλέξανδρο Σούτσο και στους κληρονόμους του για υπηρεσίες και προσφορές που είχε κάμει στο έθνος.

Μετά το θάνατο του Αλέξανδρου Σούτσο, οι κόρες του και μοναδικό του κληρονόμοι τοπογράφησαν το χώρο, τον χώρισαν ανά τέσσερα στρέμματα και τον πουλούσαν. Ο Θεμιστοκλής Λαλιώτης μας πληροφόρησε έγκαιρα και υπέδειξε τον τόπο σαν κατάλληλο για το σκοπό τον οποίο επιδιώκαμε.

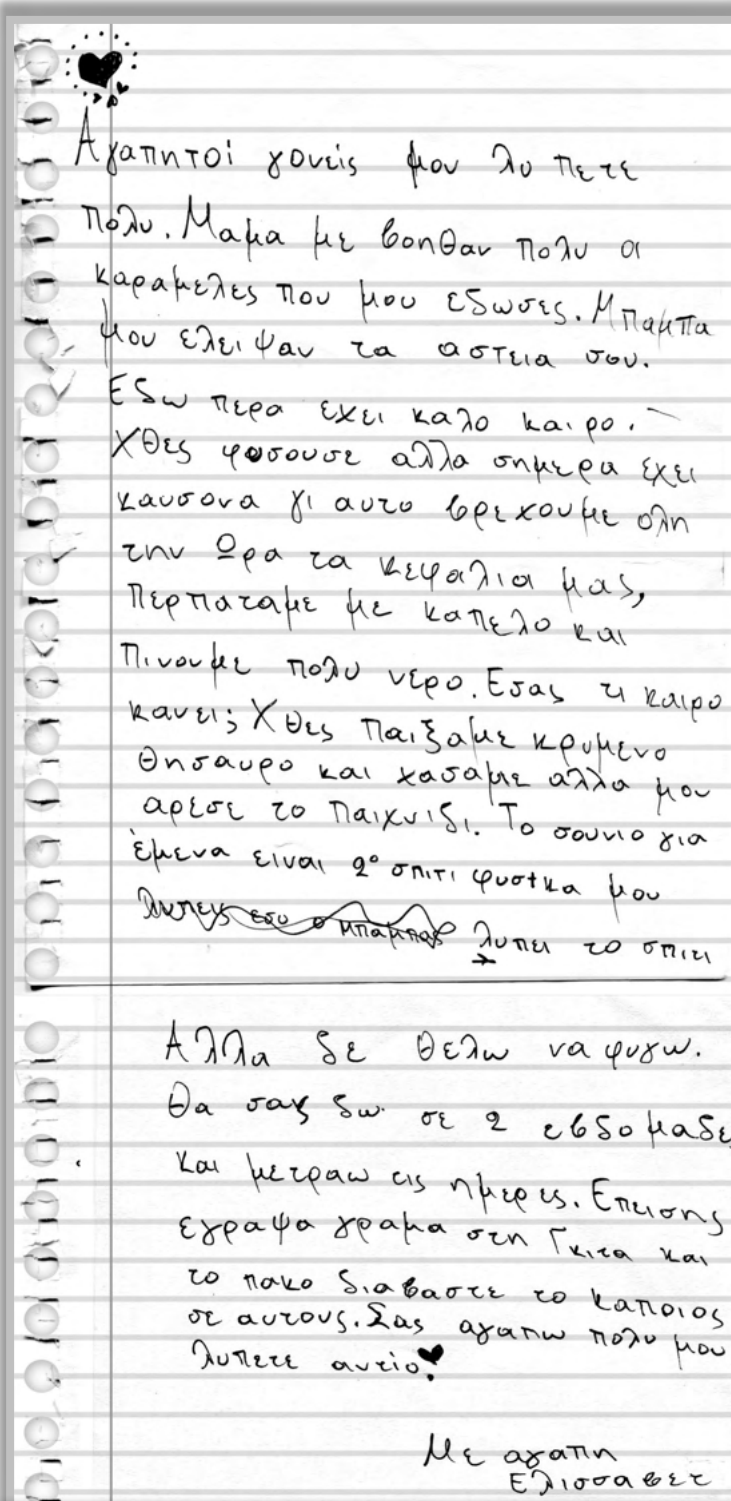
Και ήταν πραγματικά. Όλη η περιοχή ήταν ένα θαύμα αττικής ομορφιάς. Συνδύαζε βουνό και θάλασσα. Έβλεπε κυρίως προς το Αιγαίο, αλλά και προς το Ναό του Ποσειδώνα και το Σαρωνικό.

Βέβαια τα πεύκα στην περιοχή αυτή ήταν ακόμη μικρά, αλλά μπορούσε να φανταστεί κανείς, όταν μεγάλωναν, πως ο τόπος θα γινόταν ένα κομμάτι παραδείσου.

Πάραυτα ήλθαμε σε συνεννόηση με τις πωλήτριες. Η Ιεραποστολή του Κυριάκου-Παύλου Υφαντίδη εξουσιοδότησε τον αδελφό Αβραάμ Χίντζογλου, υπάλληλο της Εμπορικής Τράπεζας και μέλος της Ελευθέρας Ευαγγελικής Εκκλησίας Λιπασμάτων, και αγόρασε στο όνομά της είκοσι έξι στρέμματα από τις κόρες του Σούτσο και τέσσερα στρέμματα από ένα πρώην υπηρέτη τους, στον οποίον αυτές το είχαν παραχωρήσει έναντι των υπηρεσιών του.

Πολύ αργότερα, η αδελφή Λαλιώτη κληροδότησε στην Κατασκήνωση και το μικρό κτήμα τους απέναντι από τον Γκίνη, που είναι σήμερα ιδιοκτησιακά ενωμένο με το

Πνευματικό Κέντρο μας. Τα έσοδα από την εκμετάλλευσή του βοηθούν στη λειτουργία του Πνευματικού Κέντρου.

Το γράμμα αυτό βρέθηκε στο αρχείο της κατασκήνωσης. Δεν ξέρουμε αν στάλθηκε ποτέ αλλά είναι ενδεικτικό του κλίματος που επικρατούσε.

(Συνέχεια από τη σελίδα 30)

Νέα εποχή για την Κατασκήνωση
 Ο Κυριάκος Υφαντίδης έστειλε χρήματα

το κατασκηνωτικό υλικό. Ο Χαράλαμπος Χα-
 ραλαμπίδης θυμάται ότι παρέμεινε όλο τον χει-
 μώνα στην αποθήκη για να φυλάει τα πράγμα-

για τη γρήγορη κατασκευή κατασκηνωτικών
 κτιρίων. Κτιστήκαν τότε αρχικά η αποθήκη
 τροφίμων, όπου το χειμώνα συγκέντρωναν όλο

τα της Κατασκήνωσης.

Το 1954 ήταν η χρονιά που η Κατασκή-

(Συνέχεια στη σελίδα 32)

(Συνέχεια από τη σελίδα 31)

νωση λειτούργησε στον ιδιόκτητο χώρο μας στο Σούνιο. Αρχηγός πάντα η Ράξα, υπαρχηγός η Καίτη Καρμπόνη, κοινοτάρχες Ειρήνη Τοκατλόγλου και κάποια Ισμήνη, αποθηκάριος ο Χαρίλαος Γεωργιάδης, δασκάλες η Αφρούλα Φραγκοπούλου και η Μαρία Φερεντίνου.

Τα παιδιά έμεναν αρχικά σε σκηνές και έτρωγαν στο έδαφος. Είχαν, όπως και σε προηγούμενες Κατασκηνώσεις, σκάψει στο έδαφος

ση.

Οι κατασκευές έγιναν βιαστικά, πρόχειρες και φτηνές. Η στέγη σκεπάστηκε με ελενίτ. Ήταν όμως έτοιμες για το καλοκαίρι, ώστε να φιλοξενήσουν τις κατασκηνώσεις. Χρησιμοποιήθηκαν και κάποιες σκηνές. Το μελίσσι της κατασκήνωσης εγκαταστάθηκε οριστικά εκεί.

Για μια δεκαετία ανέπτυξε πνευματική ζωή και δράση πρωτοφανή. Γενεές παιδιών πέρασαν τα καλοκαίρια τους εκεί. Έζησαν, από-

χαντάκι σε σχήμα τραπεζιού όπου τα παιδιά κατέβαζαν τα πόδια τους και το έδαφος μπροστά τους χρησιμοποιούνταν για τραπέζι.

Αργότερα, το 1956 χτίστηκε η τραπεζαρία στο ψηλότερο σημείο του κτήματος και μια σειρά δωματίων σε σχήμα 'Γ', που μαζί με την τραπεζαρία σχημάτιζαν ένα 'Π', αφήνοντας στη μέση μπροστά μια τεράστια αυλή, όπου στήθηκε αργότερα ο ιστός για την ελληνική σημαία.

Ο Τάκης Μαυρομάτης θυμάται ότι την τελευταία μέρα της αποστολής των αγοριών, στις 6 Αυγούστου, από το δυνατό αέρα έφυγαν οι στέγες. Στις 12 Αυγούστου ήρθαν τα κορίτσια που έμειναν σε σκηνές.

Θυμάται χαρακτηριστικά τον Θάνο Καρμπόνη να λογομαχεί με τον εργολάβο Μαρκάκη και να του λέει έντονα ότι παραλίγο, εξαιτίας του, τα παιδιά να μείνουν χωρίς κατασκήνω-

λαυσαν, συντηρήθηκαν, ψυχαγωγήθηκαν, γνώρισαν τον Χριστό πολλά από αυτά. Έγινε το Σούνιο το αγαπημένο Κέντρο της κοινότητας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών.

Ο Κυριάκος Υφαντίδης το επισκέφτηκε, το αγάπησε και θέλησε να το επεκτείνει. Με τον Θάνο Καρμπόνη περπάτησε ως τον απέναντι λόφο προς τη θάλασσα και έκαμε σχέδια να αγοράσει και εκείνη την περιοχή, ώστε η κατασκήνωση να έχει όριο προς το Αιγαίο το δημόσιο δρόμο.

Ο Θεός δεν το επέτρεψε. Αρρώστησε από βαριά αρρώστια, κακοήθη όγκο στον εγκέφαλο. Εγχειρίστηκε στην Αμερική, αλλά η κατάστασή του χειροτέρευσε και έφτασε στο θάνατο. Στο μεταξύ, και οι βοήθειες της Ιεραποστολής με την αρρώστια του Κυριάκου Υφαντίδη σταμάτησαν. Αλλά ο Θεός άνοιξε άλλο δρόμο βοήθειας.

Το παιδαγωγικό έργο της Κατασκήνωσης της Κοινωνίας των Ελεύθερων Ευαγγελικών Εκκλησιών Ελλάδας στο Σούνιο

Μίμης Λιγνός

Οι Παιδικές Εξοχές ή Κατασκηνώσεις είναι ένας θεσμός γνωστός και αγαπητός σε μεγάλη μερίδα των παιδιών στις περισσότερες χώρες του κόσμου. Είναι μια ευκαιρία για ψυχαγωγία με συνομηλικούς και απόκτηση νέων εμπει-

νωνική, σωματική και πνευματική ανάπτυξη των μικρών κατασκηνωτών, ο οποίος επιτυγχάνεται χάρη στο συνδυασμό εκπαιδευμένων ηγετικών στελεχών και των πηγών του φυσικού περιβάλλοντος (American Camp Association,

ριών, χωρίς την παρουσία γονιών και κηδεμόνων.

Η σύγχρονη βιβλιογραφία θεωρεί το θεσμό των Παιδικών Εξοχών ή Κατασκηνώσεων πρωτίστως εκπαιδευτικό, παιδαγωγικό και οικολογικό.

1. Πώς εξελίχθηκε ο θεσμός των Παιδικών Εξοχών ή Κατασκηνώσεων

Α) Στο διεθνή χώρο

Ο θεσμός των Παιδικών Εξοχών ή αλλιώς Κατασκηνώσεων αποδίδεται περιεκτικά με τον ορισμό που δόθηκε το 2007 από την Αμερικανική Ένωση Κάμπινγκ, σύμφωνα με τον οποίο η Κατασκήνωση είναι ένας θεσμός, ο οποίος, μέσω της ομαδικής διαβίωσης παιδιών στην ύπαιθρο, προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία για δημιουργικότητα, ψυχαγωγία και εκπαίδευση με διαρκή αποτελέσματα.

Στόχος είναι η ψυχοσυναισθηματική, κοι-

2007, όπ. αναφ. στο: Μοντιάνο & Μπάζας, 2016, σελ. 14).

Κεντρικός στόχος των κατασκηνώσεων είναι η ενίσχυση της σωματικής και πνευματικής υγείας των παιδιών, χάρη στην παραμονή τους στο φυσικό περιβάλλον, στην κοινωνική επαφή με τα άλλα παιδιά και στην ενεργή συμμετοχή τους σε κατάλληλα επιλεγμένες δραστηριότητες.

Η φιλοσοφία πάνω στην οποία είναι δομημένη καθεμιά κατασκήνωση και οι επιμέρους στόχοι αυτής είναι τα στοιχεία που καθορίζουν τη διαμόρφωση του εκπαιδευτικού προγράμματος (Φιλίππου & Κουθούρης, 2014, σελ. 56-57).

Από τον 19^ο αιώνα έχουμε τις πρώτες καταγραφές κατασκηνώσεων. Η παλαιότερη καταγραφή αφορά μια εκκλησιαστική κατασκήνωση του 1840 στον Καναδά, ενώ στις ΗΠΑ αναφέρεται η λειτουργία της πρώτης οργα-

(Συνέχεια στη σελίδα 34)

(Συνέχεια από τη σελίδα 33)

νωμένης κατασκήνωσης το 1861.

Στην Ευρώπη πρώτη κατασκήνωση δημιουργήθηκε από έναν κληρικό περί το 1876 στη Ζυρίχη (Ιωαννίδου, 2015, σελ. 17). Αποστολή της συγκεκριμένης κατασκήνωσης ήταν να περιθάλπει παιδιά που ζούσαν κάτω από άσχημες συνθήκες (Φιλίππου & Κουθούρης, 2014, σελ. 57)

Η διεθνής βιβλιογραφία υποστηρίζει ότι η κοινωνική αξία του σύγχρονου κατασκηνωτικού κινήματος έγκειται στο παιδαγωγικό του έργο, το οποίο δρα συμπληρωματικά προς τη

Β) Στον ελληνικό χώρο

Στην Ελλάδα, οι πρώτες παιδικές εξοχές λειτούργησαν στην Αττική κατά την πρώτη δεκαετία του 20ού αιώνα. Επρόκειτο για τη μονάδα που διοργανώθηκε στη Βουλιαγμένη από τη σύζυγο του αρχαιολόγου Ερρίκου Σλήμαν και την πρώτη προσκοπική κατασκήνωση που λειτούργησε στο δάσος της Μαγκουφάνας στο Μαρούσι.

Στη δεκαετία του 1920, ξεκίνησαν οι κατασκηνώσεις του ΠΙΚΠΑ και της ΧΑΝ σε διάφορα μέρη της Ελλάδας. Οι παιδικές εξοχές της

σχολική εκπαίδευση (Smith P.L., 2010, σελ. 1-2).

Η κατασκηνωτική εμπειρία πρέπει να παρέχει στα παιδιά αναπτυξιακές ευκαιρίες που θα χρησιμεύσουν ως εφόδια για την ακαδημαϊκή τους πρόοδο.

Η κατασκήνωση είναι μια βιωματική αίθουσα διδασκαλίας, όπου τα πολυτιμότερα μαθήματα που διδάσκονται είναι η αίσθηση της κοινότητας, η αναγνώριση της ποικιλομορφίας, η υπευθυνότητα, η αυτενέργεια, η διαχείριση των προβλημάτων, η απόκτηση κοινωνικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων. Η P.L. Smith περιγράφει την παιδαγωγική αποστολή της σύγχρονης κατασκήνωσης, λέγοντας ότι το ζητούμενο είναι τα παιδιά να μάθουν να συμβάλλουν και όχι απλώς να συμμετέχουν (Smith P.L., 2010, σελ. 3).

εποχής λειτούργησαν κυρίως με σκοπό την αποκατάσταση και την ενίσχυση της υγείας των μαθητών, μάλιστα ως τέτοιες ορίστηκαν και με σχετικό νόμο του τότε Υπουργείου Παιδείας. Για το λόγο αυτό, τα χρόνια από το 1911 έως το 1928 αναφέρονται στη βιβλιογραφία ως η 'ιατροκοινωνική' περίοδος των παιδικών εξοχών (Λεβεντάκης & Γκαρίλα, 2019, σελ. 137).

Από το 1929 μέχρι και τη λήξη της Γερμανικής Κατοχής το 1945 συνέχισαν να λειτούργουν παιδικές εξοχές, ιδίως στην Αττική, με κύριο σκοπό τη σίτιση των παιδιών που βρίσκονταν σε ανάγκη (Ιωαννίδου, 2015, σελ. 18).

Επρόκειτο για την επονομαζόμενη 'ηθικοκοινωνική' περίοδο του κατασκηνωτικού θεσμού (Λεβεντάκης & Γκαρίλα, 2019, σελ. 141-142).

(Συνέχεια στη σελίδα 35)

(Συνέχεια από τη σελίδα 34)

Με το νόμο 749/1948 η ελληνική πολιτεία αναγνώρισε επισήμως την αξία του κατασκηνωτικού θεσμού και ρύθμισε τη λειτουργία του υπό το αρμόδιο Υπουργείο Υγείας και Προνοίας (Ιωαννίδου, 2015, σελ. 19).

Η Κατασκήνωση της Κοινωνίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών Ελλάδος ξεκίνησε το έτος 1943 από τον Άγιο Σίλα της Ν. Πεντέλης και ανελλιπώς τα επόμενα χρόνια σε διάφορες τοποθεσίες της Αττικής, μέχρι που εγκαταστάθηκε οριστικά στον ιδιόκτητο χώρο της στο Σούνιο (Το Μαργαριτάρι του Σουνίου,

νομοθετικού πλαισίου, η καθιέρωση της συμμετοχής όλων των παιδιών στην κατασκηνωτική εμπειρία, καθώς και η καθιέρωση των παιδικών εξοχών ως θεσμών εκπαιδευτικών, παιδαγωγικών και οικολογικών (Μάκρας, 2009, σελ. 17).

Στην εισήγησή του κατά το ιδρυτικό συνέδριο, ο πρώτος πρόεδρος της ΕΦΕΚ Ε. Πατσέας (1993, όπ. αναφ. στο: Μάκρας, 2009, σελ. 23) αναφέρει ότι ο θεσμός της κατασκηνωσης είναι το πιο μεγάλο σχολείο, όπου το παιδί θα μάθει να ζει μόνο του, να έχει αγάπη για τον άνθρωπο, να συμβιώνει με παιδιά δια-

2006, σελ. 23).

Ο κατασκηνωτικός θεσμός στην Ελλάδα των τελευταίων δεκαετιών εξελίχθηκε χάρη στη σημαντική συμβολή των κρατικών φορέων, του Προσκοπισμού, του Ερυθρού Σταυρού, της Εκκλησίας της Ελλάδος και αρκετών φορέων που είχαν ως αποστολή την προστασία των παιδιών και των νέων (Ιωαννίδου, 2015, σελ. 19).

Η ίδρυση της Ένωσης Φορέων Ελληνικών Κατασκηνώσεων (ΕΦΕΚ) που ανακοινώθηκε το 1993 στο πλαίσιο του 1ου Πανελληνίου Κατασκηνωτικού Συνεδρίου, αποτελεί σημαντικό γεγονός για τον εκσυγχρονισμό των Ελληνικών Παιδικών Εξοχών και Κατασκηνώσεων.

Αποστολή της ΕΦΕΚ ήταν η πρωτοβουλία για τη θέσπιση σύγχρονου ρυθμιστικού και

φορητικού χαρακτήρα και βέβαια να αθλείται.

Υπό την καθοδήγηση των στελεχών και τον ορθώς εννοούμενο έλεγχο, θα αναπτυχθεί μεταξύ των παιδιών η ευγενής άμιλλα και θα τεθούν οι βάσεις για να χτιστούν ισχυροί χαρακτήρες με ψυχικά και πνευματικά χαρίσματα.

Οι μελετητές του ελληνικού χώρου εντοπίζουν στις σημερινές παιδικές εξοχές πολλές ομοιότητες με μια εκπαιδευτική μονάδα (Ιωαννίδου Ε., 2015, σελ. 135), ένα σχολείο άλλου τύπου, χωρίς συμβατικές σχολικές υποχρεώσεις (Μάκρας, 2009, σελ. 8).

Σήμερα στην Ελλάδα και σε πολλές άλλες χώρες η κυρίαρχη αντίληψη θέλει τις κατασκηνωτικές μονάδες να λειτουργούν ως συμπληρωματικός παιδαγωγικός θεσμός, ο οποίος μέσω των αξιών του θα συντελέσει στη διαμόρ-

(Συνέχεια στη σελίδα 36)

(Συνέχεια από τη σελίδα 35)

φωση ολοκληρωμένων αυριανών πολιτών (Κυτίδης Σάββας, 2021, σελ. 7).

Η σύγχρονη τυπολογία των παιδικών εξοχών που εφαρμόζεται σε διεθνές επίπεδο, όπως και στην Ελλάδα, αναγνωρίζει διακρίσεις μεταξύ των κατασκηνωτικών μονάδων με βάση συγκεκριμένα κριτήρια (Μοντιάνο & Μπάζας, 2016, σελ. 17). Οι διακρίσεις αυτές καθορίζουν τη φιλοσοφία καθεμιάς μονάδας και τους επιμέρους στόχους της, βάσει των οποίων διαμορφώνεται το εκπαιδευτικό πρόγραμμα (Φιλίππου Κ. & Κουθούρης Χ., 2014, σελ. 57).

Στην Ελλάδα, οι παιδικές εξοχές διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες (Μοντιάνο & Μπάζας, 2016, σελ. 17-18):

Κατασκηνώσεις διαμονής/διακοπών, ημερήσιες, γενικές, παραδοσιακές, εξειδικευμένες, όπου το προσφερόμενο πρόγραμμα εξειδικεύεται σε συγκεκριμένο τομέα δραστηριοτήτων ή σε κάποια ενιαία δραστηριότητα.

Παραδείγματα τέτοιων κατασκηνώσεων είναι οι προσκοπικές, οι θρησκευτικές, οι οικολογικές/περιβαλλοντικές, οι αθλητικές, καθώς και οι κατασκηνώσεις περιπέτειας και ακραίων σπορ.

Ο νόμος 749/1948 'Περί Παιδικών Εξοχών και Ειδικών Εστιών Σίτισης Παίδων' όρισε το τότε Υπουργείο Κοινωνικής Προνοίας ως κύριο φορέα ίδρυσης, αλλά και υπεύθυνο φορέα εξουσιοδότησης άλλων οργανισμών, δημόσιων ή ιδιωτικών, που επιθυμούν να ιδρύσουν παιδικές εξοχές.

Η αδειοδοτούσα αρχή θα αξιολογήσει τα

στοιχεία αυτά μέσα από το φάκελο δικαιολογητικών που συνοδεύει την αίτηση των κατασκηνωτικών μονάδων, όπου περιλαμβάνεται απαραίτητως ο εγκεκριμένος από τη διοίκηση των μονάδων Κανονισμός Λειτουργίας. Σε αυτόν περιλαμβάνεται λεπτομερής περιγραφή του ημερήσιου κατασκηνωτικού προγράμματος, στο οποίο υπάγεται και το παιδαγωγικό πρόγραμμα. Το περιεχόμενο του παιδαγωγικού προγράμματος μιας κατασκηνωτικής μονάδας είναι άμεση συνάρτηση της φιλοσοφίας της, αλλά και των επιμέρους στόχων που επιδιώκει να επιτύχει.

Πάνω σ' αυτό το πλαίσιο, η Κατασκίνωση της Κοινωνίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών Ελλάδας στηρίζεται και λειτουργεί ως θρησκευτική κατασκίνωση στο Σούνιο.

Πολλές δραστηριότητες της εντάσσονται και συνθέτουν το παιδαγωγικό πρόγραμμα των παιδικών εξοχών και ομοιάζουν προς τις εκπαιδευτικές διαδικασίες που εφαρμόζονται στους διάφορων ειδών εκπαιδευτικούς οργανισμούς.

Τέτοιες δραστηριότητες είναι:

1. Η ανάπτυξη αθλητικών δραστηριοτήτων. Το παιχνίδι θεωρείται και αυτό ως βασική παιδαγωγική μέθοδος στο πλαίσιο της κατασκηνωτικής εμπειρίας.

2. Εκπαιδευτικά προγράμματα που καλύπτουν επίκαιρες ανάγκες των παιδιών. Τέτοια είναι τα μαθήματα χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών (συχνά σε συνδυασμό με τη διδασκαλία της τέχνης της παρουσίασης), η περιβαλλοντική εκπαίδευση στο πλαίσιο της οικο-

(Συνέχεια στη σελίδα 37)

(Συνέχεια από τη σελίδα 36)

λογικής φιλοσοφίας που έχουν υιοθετήσει οι περισσότερες παιδικές εξοχές, διάφορα προγράμματα αγωγής της υγείας και υγιεινής.

3. Προγράμματα σχολικής αναπλήρωσης και ενισχυτικής διδασκαλίας μέσα στο χαλαρό και χαρούμενο περιβάλλον της θερινής κατασκηνωτικής εμπειρίας για όσα παιδιά δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα για ιδιαίτερα μαθήματα κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους (Hsieh & Soohoo, 2019, σελ. 47-49).

Το άλλο σκέλος της επιτυχίας ενός κατασκηνωτικού παιδαγωγικού προγράμματος είναι

ο τρόπος εφαρμογής του από κατάλληλα εκπαιδευμένο και επιλεγμένο στελεχιακό δυναμικό.

Η Κατασκήνωση της Κοινωνίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών στο Σούνιο παραθέτει ειδικά σεμινάρια επιμόρφωσης των στελεχών της πριν και κατά τη διάρκεια της κατασκηνωτικής περιόδου, για την καλύτερη λειτουργία και αντιμετώπιση όλων των προβλημάτων των παιδιών και την επιτυχία του κατασκηνωτικού παιδαγωγικού προγράμματος.

Οι στόχοι του παιδαγωγικού προγράμματος της Κατασκήνωσής μας στο Σούνιο αναφέρονται στον Οδηγό Κατασκήνωσης που προσδιορίζει ότι οι παιδαγωγικοί στόχοι που πρέπει να επιτυγχάνονται μέσω του παιδαγωγικού προγράμματος περιλαμβάνουν:

Προσαρμογή στο περιβάλλον της κατασκήνωσης, ανάπτυξη αισθήματος ασφάλειας και εμπιστοσύνης εξοικείωση και δέσιμο με τη φύση ψυχαγωγία, μελέτη της Αγίας Γραφής

που γίνεται κάθε μέρα στις τάξεις του Κατηχητικού ή Κυριακού Σχολείου (εν συντομία ΚΣ της Κατασκήνωσης), ικανοποίηση αναγκών και επιθυμιών των κατασκηνωτών, απόκτηση γνώσεων, ανάπτυξη δημιουργικής φαντασίας, ανάδειξη κλίσεων και ικανοτήτων ομαδικότητα, κοινωνικότητα, προσαρμογή, συνέπεια, επιμέλεια.

Ειδικά το ΚΣ της Κατασκήνωσης βασίζεται στην εντολή του Λόγου του Θεού, που είναι σαφής και κατηγορηματικός: «Δίδαξον τὸ παιδίον ἐν ἀρχῇ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ· καὶ δὲν θέλει ἀπομακρυνθῆ ἀπ’ αὐτῆς οὐδὲ ὅταν γη-

ράση» (Παρ. 22:6).

Προσπαθώντας να βοηθήσει σήμερα για αλλαγή της Βαβυλωνιακής σύγχυσης των αξιών και να δώσει στα παιδιά την πραγματική αξία και το νόημα της ζωής, συμφωνεί με την αναφορά του καθηγητή κ. Δεληκωνσταντή «ότι το μέλλον της Παιδαγωγικής είναι ο συνεχής αγώνας για την αγωγή, η οποία, μέσα στην διογκούμενη Βαβυλωνιακή σύγχυση των αξιών, θα γίνεται όλο και πολυπλοκότερη (Πρακτικά Ημερίδας, 2003, Ο Άγιος Γρηγόριος Επίσκοπος Νύσσης σελ. 140).

Φυσικά, η ευθύνη πέφτει στους γονείς. Το Κυριακό Σχολείο είναι καλό και χρήσιμο αλλά δεν μπορεί να αντικαταστήσει τους γονείς. Οι γονείς θα βοηθήσουν το παιδί στη μελέτη και στη στάση του απέναντι στον Θεό και στη διαγωγή του. Αυτά που θα πάρει το παιδί από το ΚΣ είναι παραπάνω από πολύτιμα, αλλά

(Συνέχεια στη σελίδα 38)

(Συνέχεια από τη σελίδα 37)

συνήθως δεν μπορούν να μεταδοθούν από τους γονείς. Ο ρόλος του ΚΣ βασικά είναι να ενισχύσει και να συμπληρώσει το έργο των γονέων.

Οι σκοποί του ΚΣ τόσο στην Εκκλησία, όσο και στην Κατασκήνωση, μπορούν να καθοριστούν ως εξής:

A. Να διδάξει το παιδί με σκοπό να το τροφοδοτήσει με ορισμένες βασικές και απαραίτητες γνώσεις

B. Να το βοηθήσει να πάρει και να κρατήσει σωστή στάση απέναντι στο Θεό και στα πράγματά Του.

Γ. Να το βοηθήσει να αποκτήσει καλή συμπεριφορά απέναντι στους άλλους.

Εκτός όμως από αυτούς τους βασικούς σκοπούς, το ΚΣ βοηθάει τα παιδιά και με άλλους τρόπους που δεν φαίνονται άμεσα:

Δημιουργούνται ευχάριστες εντυπώσεις στα παιδιά.

Δημιουργείται εκκλησιαστική συνείδηση στο παιδί.

Η ένταξή του στην ομάδα των παιδιών του Κυριακού το βοηθάει να αντισταθεί στην πίεση κάποιας άλλης ομάδας παιδιών που αναγκαστικά συμμετέχει.

Δίνει την ευκαιρία στο παιδί να συνδεθεί με άλλα πιστά παιδιά.

Δίνεται η ευκαιρία στο παιδί να εξωτερικεύει τους προβληματισμούς του.

Έχει το παιδί κάτι τις ελεύθερες του ώρες για να απασχοληθεί.

Το παιδί μαθαίνει να εκφράζεται.

Διδάσκεται στο παιδί ο τρόπος μελέτης της Αγίας Γραφής.

Βοηθάει στην εξομάλυνση των σχέσεων του παιδιού με τους γονείς του.

Τελευταίος ρόλος του ΚΣ είναι να εμφυτεύσει σκοπούς και οραματισμούς στα παιδιά για τη μελλοντική πορεία της ζωής τους (Καβάκας Α., 1978, σελ. 3-10).

Οι αθλητικές δραστηριότητες του παιδαγωγικού προγράμματος της Κατασκήνωσης είναι τα κλασσικά ομαδικά αθλήματα (ποδόσφαιρο, μπάσκετ, βόλεϊ), τα αθλήματα στίβου και η κολύμβηση.

Οι μουσικοκινητικές δραστηριότητες είναι τα μουσικά όργανα, τα μουσικά παιχνίδια, η υμνωδία και οι χορωδίες.

Η δραστηριότητα 'Το παιχνίδι ως μέσο απόκτησης γνώσης' περιλαμβάνει τα παιχνίδια γνωριμίας, τα παιχνίδια εμπιστοσύνης, τα θεατρικά παιχνίδια, τα παιχνίδια στρατηγικής (π.χ. επιτραπέζια), ο κρυμμένος θησαυρός, η περι-

βαλλοντική εκπαίδευση τα παιχνίδια με χρήση τεχνολογίας (π.χ. stem) και βιωματικά εργαστήρια για παιδιά στη δημιουργική και ασφαλή χρήση του διαδικτύου (CyberSafety).

Η δραστηριότητα 'Κατασκευές και Χειροτεχνίες', η αξιοποίηση 'άχρηστου υλικού' από τη φύση (φύλλα, κλαδιά, σπόρια, λουλούδια, υλικά της θάλασσας κλπ), κολλάζ με χαρτί και χρώματα, ξυλοκατασκευές, μουσειοπαιδαγωγική ζωγραφική, αξιοποίηση υλικών προς ανακύκλωση, κατασκευές ρομποτικής και, τέλος, δραστηριότητες κατάλληλες για να μυήσουν τα παιδιά στην τεχνική της προετοιμασίας και παρουσίας διαφόρων θεμάτων είναι:

Η διδασκαλία χρήσης παραδοσιακών μέσων και μέσων σύγχρονης τεχνολογίας παρουσιάσεων.

Η ομαδική παρουσίαση ενός θέματος από τα παιδιά και

Οι ατομικές παρουσιάσεις θεμάτων από τα παιδιά. (Κυτίδης Σάββας, 2021, σελ. 55-59)

Ολοκληρώνοντας το παιδαγωγικό έργο της Κατασκήνωσης που διδάσκεται στο Κυριακό Σχολείο της, φανερώνεται συγχρόνως ως ένας τόπος διδασκαλίας, ζωής και διάδοσης του Ευαγγελίου. Οδηγεί τους κατασκηνωτές στο να μάθουν «να ανακαλύπτουν, να δημιουργούν, να ζουν μαζί και ιδιαιτέρως να είναι».

Οι κατασκηνωτές στο ΚΣ βιώνουν και μοιράζονται την πίστη, την ελπίδα και την αγάπη και μιλούν στο ιδανικό της ζωής, όπου εναρμονίζονται πίστη, πολιτισμός και ζωή.

Στην κατασκήνωση η παιδαγωγική πράξη φωτίζεται από την πίστη και οι κατασκηνωτές ανακαλύπτουν το πρόσωπο του Ιησού και καταλαβαίνουν τι σημαίνει να είσαι χριστιανός σήμερα (Ρούσσου Γ. & Δημήτρης Κώστας, 2002, σελ. 65-66).

Κλείνοντας λοιπόν το άρθρο αυτό και γιορτάζοντας τα 80 χρόνια προσφοράς και υπηρεσίας της ξεχωριστής Χριστιανικής Κατασκήνωσης, είμαι ευγνώμων στον Θεό που πέρασα τα καλοκαίρια μου από μικρό παιδάκι για πολλά χρόνια στον άγιο χώρο της Κατασκήνωσης και μαθήτευσα στο Κυριακό Σχολείο της μαζί με άλλους κατασκηνωτές που ευλογηθήκαμε και ευεργετηθήκαμε.

Πολλοί από εμάς είναι σήμερα χαρισματούχοι δάσκαλοι της Κοινωνίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών και καταξιωμένοι στην ανθρώπινη κοινωνία. Ορισμένοι έχουν φύγει από τη ζωή, μας έχουν αφήσει όμως το πνευματικό τους αποτύπωμα.

(Συνέχεια στη σελίδα 39)

(Συνέχεια από τη σελίδα 38)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- ΚΥΑ Γ.Π. Δ11 οικ./31252,
- ΚΥΑ Γ.Π. Δ11 οικ./59903
- (ΦΕΚ Β΄ 3851/18.08.2021),
- ΚΥΑ Δ22/
οικ.37641/1450/30.08.2016
- (ΦΕΚ Β΄ 2712/30.08.2016)
- ΚΥΑ 39272/2023
- (ΦΕΚ 2488/18-4-2023,
- Καβάκας Ανανίας, (1978), Η χρησιμότητα του Κυριακού Σχολείου, Αθήνα.
- Κοινωνία των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών Ελλάδας, (2006), Το Μαργαριτάρι του Σουνίου.
- Κυτίδης Σάββας, (2021),
- Λεβεντάκης Χ. & Γκαρίλα Β. (2019),
- Μάκρας Σ. (2009), Στην Παιδική Κατασκήνωση, Μελωδία-Καψάσκης, Αθήνα.
- Μοντιάνο Α. & Μπάζας Κ. (2016),
- Νόμος 748/1948 (ΦΕΚ Α΄ 200/09.08.1948),
- Νόμος 2101/1992 (ΦΕΚ Α΄ 192/02.12.1992),
- Πρακτικά Ημερίδας, (2003),
- Ρούσσου Ν. Μάρκου – Μηλιδώνη, (2006),
- Ρούσσου Γεώργιος & Δημήτρης Κώστας, (2002),
- Φιλίππου, Κ. & Κουθούρης, Χ. (2014),

Ξενόγλωσση

- Hsieh T. & Soohoo J. (2019),
- Smith P.L. (2010), Well-Founded Hope

Διαδικτυακοί Τόποι / Ιστοσελίδες

- Ιωαννίδου Ε. (2015), Μάνατζμεντ Μάρκετινγκ & Αναψυχή Κατασκηνώσεων, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα. Διαθέσιμο στη δ/νση www.kallipos.gr [Πρόσβαση 10 Αυγούστου 2021].
- Κατασκηνώσεις ΤΥΠΕΤ: παιδαγωγικό πρόγραμμα. Διαθέσιμο στη δ/νση <https://camps.typet.gr>

**Γ΄ Τρίμηνο
ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ
2023**

ΕΤΟΣ 22ο ΦΥΛΛΟ 88

**ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ**
Αλκιβιάδου 5, 104 39 Αθήνα

**ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΝΙΚΟΣ ΡΟΥΣΣΟΣ
ΤΕΡΤΙΟΣ ΠΕΤΡΟΒΑΤΖΗΣ
ΜΑΝΟΣ ΔΑΜΙΑΝΑΚΗΣ**

Αποστολή άρθρων και αλληλογραφία
eleftherovima@gmail.com

**ΕΚΤΥΠΩΣΗ
VOLCANO, ΠΑΝ. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ**
Μικράς Ασίας 76, Γουδή
Τηλ.: 2107708375, Fax: 2107487280
E-mail: Info@volcanograph.gr
www.volcanograph.gr

Αποστέλλεται δωρεάν
σε όποιον το ζητήσει

ΔΙΑΝΟΜΗ - ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ
Στυλ. Ρούσσος - Γ. Εσαγιάν

Συντηρείται με αυτοπροαίρετες
Εισφορές τωναγαγνοστών του.

Τραπεζικός Λογαριασμός :

**ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ**
Τράπεζα Πειραιώς
IBAN: GR8801715970006597104860123
BIC PIRBGRAA
«Δωρεά για το Ελεύθερο Βήμα»

Σε αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν στις
διορθώσεις και στο στήσιμο οι:

Τέρτιος Πετροβατζής
Άρης Σεϊμένης
Δήμητρα Μάνη

Σούνιο

Σε είδα και φέτος, Νυμφίε Στρατηλάτη,
ν' αφώνεσαι από το Μακρονήσι.

Ζουγράφησες τη θάλασσα του Αιγαίου
όχρα κι απέ το χρώμα του πορτοκαλιού,
απόστερα εκείνο το πορφυρό,
το πύρινο το χρώμα.

Και γιόμησες με φως τον ουρανό.
Δεν ξέρω αν ξαναδώ Σε από το Σούνιο,
απ' τη βεράντα του Θεού,
από τον τόπο αυτό των μύριων ύμνων,
από τον τόπο αυτό των προσευχών.

Μα δεν πειράζει.

Ούτε μου σφίγγεται η καρδιά.
Προσμένω να Σε δω Ηλιο-Κύρη,
Σωτήρα, Λυτρωτή και Αδελφό.

Και θ' ανατείλεις και για μένα
σαν Πορφυρή Αυγή
μια πλέρια, άσωστη ημέρα
χωρίς να δύσεις.

Δίχως της νύχτας 'πιστροφή